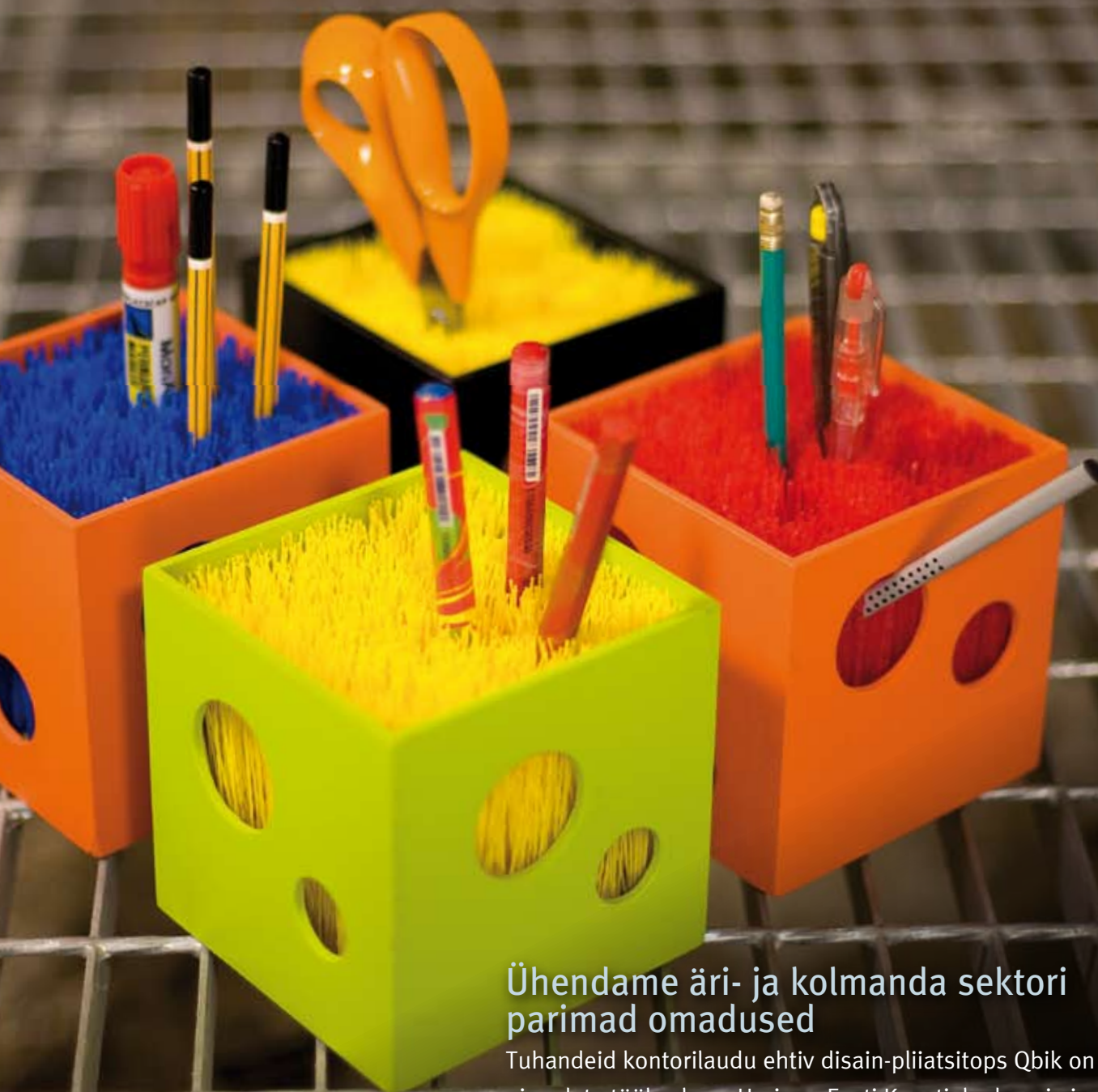

HeaKodanik

EMSLi ajakiri kodanikuühiskonnast, neli korda aastas

nr. 2 (43)
juuli 2008

Ühendame äri- ja kolmanda sektori parimad omadused

Tuhandeid kontorilaudu ehtiv disain-pliiatsitops Qbik on sündinud pimedate töökeskuse Hariner, Eesti Kunstiakadeemia ja sotsiaalse ettevõtte Hingest koostöös. Sotsiaalne ettevõtlus pakub unikaalse võimaluse ühendada äri- ja kolmanda sektori parimad omadused: lahendada ühiskondlikke probleeme isemajandava ärimudeli alusel. Kuidas see on õnnestunud Eestis ja maailmas ning mis on suurimad väljakutsed, ongi meie seekordse numbriga põhiteemaks.

PAAVO PIIK

Heateo Sihtasutus

Foto: Tõnu Tunnel

Miks ma ei ole sotsiaalne ettevõtja?

Kui mõelda karjääride peale, mida on teinud sotsiaalsed ettevõtjad Mimi Silbert, Mel Young või Muhammad Yunus, kes on pühendanud oma elu kuritegevuse, kodutuse või vaesuse likvideerimisele läbi äritegevuse, tekib ülimalt positiivne emotsioon. Kes ei sooviks samaaegselt olla ettevõtja ning teha maailmale head? Teenida raha sellise tegevusega, mis endale hingelähedane? Mis meid aga takistab?

Esiteks seisab tulevane sotsiaalne ettevõtja silmitsi tööga, et see töö ei tee teda rikkaks. Palgaga Sina ja Mina perekeskusest või Heateo Sihtasutusest elab kenasti ära, kuid võrrelduna sama tööga Hansapangas või kõrgemal ministeeriumipostil tekib kahtlemata vahe sisse. See teeb ühe sotsiaalse ettevõtja töökuulutuse peamiseks sihtgrupiks nooremapoolse inimese, võimeka ülikoolilõpetaja, kes on valmis võtma riske.

Siiski tasub märkida, et mitmed maailma tuntumad sotsiaalsed ettevõtjad on liikunud ärist sotsiaalvaldkonda nõ. teise karjääri raames. Jeff Skoll müüs oma eBay aktsiad 33aastaselt, asutades seejärel filmikompanii Participant Productions, mis toodab ühiskondliku agendaga filme (kliimasoojenemise dokumentaal "Ebamugav tõde" on nende hulgast kuulsaim). Samuti loodi tema eestvedamisel Oxfordi Ülikooli juurde Skoll Centre for Social Entrepreneurship, kus tegeletakse sotsiaalse ettevõtluse alase teadustööga ning õpetatakse tulevasi sotsiaalseid ettevõtjaid. Miks ei võiks Eestis olla oma Jeff Skollid?

Vestlustest selgub, et valmisolekust suuremaks probleemiks osutub hoopis hea idee puudus. Näiteks ühe eduka äriettevõtja sõnul on ta juba pikka aega peas ühte mõtet veeretanud... aga siiani pole see veel teostamiseks küps.

Ka on sotsiaalset ettevõtlust võimalusena Eestis teadvustatud

vaid loetud aastad. Suuremale osale inimestest ei ütle see sõna-paar midagi, ehk tekitab isegi sarnast reaktsiooni nagu ühele Eesti tipp-poliitikule, kes arvas, et sellest ei saa lihtsalt midagi välja tulla, sest "see on ju mingi ristsugutis!"

Tegelikult on ka Eestis näiteid inimestest, kes liikunud ärist ühiskondlikku valdkonda – näiteks Hansapanga asutaja Hannes Tamjärv, kes nüüd tegutseb hoopis haridusvaldkonnas. Paljud äritegelased pühendavad märkimisväärset aega heategevuse, ühiskondlike algatuste ja innovatsiooni taganttõukajatena. Mitmelt poolt jääb kõlama, et esmalt on vaja tõeliselt head ja sütitavat ideed – küll siis tuleb ka valmidus astuda otsustav samm ja võtta risk.

Agas kuidas siis teha nii, et sotsiaalseid ettevõtjaid oleks Eestis rohkem? Loogiline järeldus Heateo Sihtasutusele oli panna senisest enam rõhku sotsiaalse ettevõtluse ja eriti nende inimeste tutvustamisele, kes selle valdkonnaga tegelevad. Kuigi peamine sihtgrupp võiks olla nooremad inimesed, ei tasu alahinnata kogenumate kompetentsi ning valmisolekut lüüa kaasa vabatahtlikuna ning toetada sotsiaalseid ettevõtjaid oma töö ja oskustega. Lõppeks ei ole ju oluline see, et kõigist saaksid sotsiaalsed ettevõtjad, vaid see, et suureneks osavõtt meie ühistest muredest ning pealehakkamine nende vastu mõök tõsta.

Selge, et sotsiaalne ettevõtlus kui karjäärivõimalus ei ole atraktiivne kõigile. Põhjuseid, miks ma ei ole sotsiaalne ettevõtja, võib olla mitmeid. Võib-olla mul ei jätku sotsiaalsust, võib-olla ettevõtlikkust. Võib-olla mulle ei meeldi madalama palga eest töötada, võib-olla riske võtta. Võib-olla mul ei ole lihtsalt head ideed. Ent kui mõte ühiskondlikult mõjukast tööst ja iseenda peremeheks olemisest meeldib, tasub lähemalt uurida.

REPLIIK

Ja miks mina ei ole sotsiaalne ettevõtja?

Võib-olla tuleks seda võtta märgina vananemisest, kui avastad, et sinuga kontorit jagavad organisatsioonid nimetavad end sotsiaalseteks ettevõteteks, selmet kasutada sõnu nagu "kolmas sektor" või "kodanikuühendus", millega sa end oled seostama harjunud?

Kui sotsiaalset ettevõtjat defineerida kui inimest, kel on uuenduslikke ideid ja vankumatut tahet ühiskondlikke muutusi ellu viia, võiksin ehk minagi end nii nimetada, vähemalt oma uljamatel hetkedel. Kui lugeda oluliseks omatulu teenimist, siis sellegi osakaal EMSLi eelarves on aasta-aastalt kasvanud, ulatudes mulle 40%ni. Ometi tekitab see termin mus võõrastust.

Tuttavate sõnade laenamine millegi tundmatu seletamiseks on muidugi tänuväärne võte. Nii on näiteks arvatud, et "sotsiaalse kapitali" mõiste kasutuselevõtt on aidanud kaasa äri sektori ja poliitikute huvi kasvule kodanikuühiskonna vastu – sest kapital on ju ometi midagi olulist, samas kui sõnad nagu kogukonnatunne, suhted ja usaldus kõlavad kuidagi pehmekestena.

Siiski näib mu jaoks sotsiaalse ettevõtja ja nimetuses midagi *wannabe*'likku, justkui tõestamist kellelegi, et "ma olen ju ka ettevõtja, lihtsalt... teistmoodi". See oleks umbes nagu nimetada Jana Hallast Eesti Brigitte Bardot'ks. No milleks, palun väga? Või mida veel? "Ma olen ju ka poliitik, lihtsalt eetiline"? "Ma olen ju ka ametnik, lihtsalt efektiivne"?

Minule piisab "hea kodaniku" mõistest küll ja enamgi veel.

URMO KÜBAR

HEADEST KODANIKEST HEADELE KODANIKELE

Lööb tummaks, mis? Ega Hea Kodanik olegi uus ajakiri, vaid loomulik areng 15 aastat ilmunud EMSLi infolehele, mis polnud juba ammu üksnes EMSLi info ega lehtki. Tänavu saavad uue kujunduse ka www.ngo.ee ning EMSL ise, aga mis nüüd meist – EMSLi pealisülesanne on, et info üha paremini liiguks ja kodanikud kõik edasi ilusad ja head oleks. Pikka juttu ei tee, las žurnaal räägib enda eest – ja mitte üksnes ühendustele, vaid põnevalt ja harivalt ka poliitikutele, ametnikele, ettevõtjatele, õppijatele, õpetajatele jpt. Kiitust ja kurjustamist ootame ka kesksuvel heakodanik@ngo.ee!

SOTSIAALNE ETTEVÕTLUS.....lk 2-15

Mis see ülepea on ja kuidas imeloomal läheb? Pildikesi ajaloost, arvamusi tänapäevast, tsimaruks teadust, analüüs kaasaja geniaalsete initsiatiivide edust, tagasilöökidest ja unistustest. Või siis mitte päris unistustest – leheküljelt 14 võib lugeda sotsiaalse ettevõtluse tormilisest arengust Briti saartel ja seda valitsuse teadlikul toetusel!

AHASTUS VÕI RAHASTUSlk 16-21

Pikemas intervjuus väidab Kodanikuühiskonna Sihtkapitali nõukogu esimees Tiit Riisalo, et ühiskonna arendamisel ei tohi mõõdikutega päris lolliks minna – valmis ei saa kodanikuühiskond kunagi ning tegevuste mõju näed sageli alles aastate pärast. Ent see ei tähenda, et midagi ei tuleks ette võtta. Maris Jõgeva Vabaühenduste Fondist jagab tundeid esimeste voorude kulgemisest ja näpunäiteid taotlejatele edaspidiseks ning Maris Ojamuru tutvustab Hansapanga uut annetuskeskkonda Internetis.

NÄGU NIME JUURDElk 22-24

Igasugune edu sõltub teatavasti koostööst, aga sageli üksikutest inimestest ja nende innust või halvimal juhul pikast pidurdustekonnast. Uues rubriigis tutvustame kodanikuühiskonna võtmepersoone, kellest üks on Riigikantseleis kaasamist koordineeriv Hille Hinsberg ja seda igati heas mõttes! Lisaks viis põhjust, miks kaasamine teinekord rappa läheb – kõrva taha pandud EMSLi kevadistelt kaasamiskoolitustelt.

UURING.....lk 25

Kodanikuühiskonna teemalisi uuringuid tehakse küll vaid mõned aastad, aga ometi saab üht taas tutvustada. KUAK on läbi töötanud koostöösuhted omavalitsustes ja leidnud, et ega KOVID kodanikualgatuse edendamist küll eriti kirklikult võta.

EMSL JA LIKMEDElk 26-31

Tunnustasime kodanikuühiskonna aasta tegijaid; EMSLi nõukogu on suurem ja esinduslikum kui muiste; mitmesaja naise seas pedaalil EMSLi oma Elina Kivinukk maikuus Lähis-Idas; pikem ülevaade AIESEC Eesti tegevusest ja mõjust tuhandetele noortele; EMSLil seitse uut ja vahvat liiget; Maailmapäev 2008 ja liikmete uudised.

LUGEMISSOOVITUSEDlk 32-33

Kui lugesid "Kuidas muuta maailma?" (või kui sa ka seda ei teinud), võta järgmiseks ette selle aasta algul USAs ilmunud "Forces for good". Lisaks tutvustame raamatuid kriitilisest vaatest filantrokapitalismile ning Noored Kooli USA originaali algusest.

ROHELISEKS KASVAMINElk 34-35

Ökotundlike maailmavaate tutvustuses kasvab seekord moekunstnik Reet Aus.

Sellest numbrist lööb meie ajakirja tegemisel lisaks EMSLi tiimile ja headele autoritele kaasa külalistoimetaja, kelleks sedapuhku kommunikatsioonibüroo Powerhouse juhataja **JANEK MÄGGI**. Janek on töötanud Äripäevas, SEB Eesti Ühispannas ning on Tallinna Lastehaigla Toetusfondi nõukogu esimees, lisaks veel Euroopa Kabeföderatsiooni president ning luulekogu “Ood rõõmule” autor. Kindlasti on Janek tuttav ka Postimehe nädala värsside kirjutajana ning raha targalt kasutama õpetava telesaate “Miljon senti” juhina.

Paremaks muutumise maa

Eesti ühiskonna areng on olnud järsk ja nurgeline – äri eesmärk on tundunud ainult kasuminumbrid ja selle väljendus pangakontol. Sotsialistlikust ühiskonnast kapitalistlikusse sattumine muudab inimeste mentaliteedi vastupidiseks: üks-kõiksest ahneks.

Kuid ahnus väsitab ja inimesed hakkavad otsima alternatiive ja tasakaalu. Esimaste vajaduste ja unistuste täitumisel hakkavad asjad tunduma tühi ning kuigi raha tähtsus ei kao, muutub tema funktsioon. Me tahame rahaga korda saata midagi sügavamat kui lihtsalt omandada asju.

Sotsiaalne ettevõtlus võtab sisse kohta heategevuse ja kasumile orienteeritud äri vahel. Heategevus on õilis, kuid ainult puhtast ohust kõhtu täis ei saa. Heategevus saab olla kõrvaltegevus palgatööle – nagu hobi. Kuigi heategevusega saavad tegeleda kõik inimesed, mõtlevad sellele enam need, kes on ühiskonnalt rohkem saanud – eelkõige rikkamad inimesed. See võib osalt olla ka indulgentsi ostmine, aga teeb head ikkagi. Motiiv seda ei muuda.

Sotsiaalne ettevõtlus võimaldab aga ühiskonda paremaks muuta ka kõigil neil, kel on sellega tegelemiseks vaja elatist. Suur osa sotsiaalsest ettevõtlusest püsib inimestel, kelle eesmärk on muuta maailma meie ümber paremaks, puhtamaks, õiglasemaks. Ja nad saavad korda väga palju head.

Liigne rahahimu pole kedagi õnnelikuks teinud, kuid saavutusvajadus küll. Suured kunstnikud, kirjanikud, poliitikud, leiutajad on kõik tahtnud midagi korda saata. Sotsiaalses ettevõtluses on sarnast sisu – muuta maailma meie ümber õilsamaks ja muutuda ka ise seeläbi

õnnelikumaks.

Sotsiaalse ettevõtluse propageerimiseks Eestis on vaja ka teavitustööd, sest paljud, kes võiksid sellega tegeleda ja väga palju ühiskondlikke probleeme lahendada, ei ole tajunud, kuidas see toimib. Et kõike ei peagi tegema heategevuskorras, mis vahel käib üle jõu, vaid et ühiskonna paremaks muutmine võibki olla su palgatöö.

Sotsiaalse ettevõtluse üks tähtsamaid eesmärke on lahendada ühiskondlikke probleeme, mida maksimaalsele kasumile orienteeritud ettevõtlus teha ei suudata. Seega eeldab sotsiaalne ettevõtlus ka teatud mõttes teistsugust hingelaadi ja ühiskonnatunnetust kui on “tavalistele” ärihail.

Meie kõige suurem väljakutse on saada maaks, mis tahab muutuda paremaks. Me olemegi seda olnud, kuid see soov peab olema järjepidev ja püüdlik. Sotsiaalse ettevõtluse mõiste sisaldab endas kaht kandvat mõtet, mis aitab ühiskonda edasi – olla hooliv ja edasipürgiv. Eesti on olnud.

Hea Kodanik on Eesti ainumas perioodiline kodanikuühiskonna häälekandja, mis ilmub hea ilmaga neli korda aastas. Trükiarv 2500. Kõik autorid kirjutavad siin vabatahtlikkuse alusel – tänud tuhande (või kahe) eest igale sule- ja pildimeistrile!

Tekstid valisid ja toimetasid

Kadi Maria Vooglaid | kadi@ngo.ee

Urmo Kübar | urmo@ngo.ee

Alari Rammo | alari@ngo.ee

Kujunduse ja kaanefoto tegi

Karl-Kristjan Nigesen | karl@nigesen.ee

Korraldab ja vastutab

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit

Toompuiestee 17a, 10137 Tallinn

630 9630 | info@ngo.ee | www.ngo.ee

Ajakirja võid pdf-formaadis **alla laadida** Internetist www.ngo.ee/heakodanik; paberil EMSLi kontorist ja maakondlikest arenduskeskustest.

Võtame EMSLis keskkonnasäästu väga tõsiselt, ent ajakirja Hea Kodanik võib siiski **tellida oma postkasti**, kui saadad koguse ja kontaktid heakodanik@ngo.ee. Kuni pole teatatud teisiti, kannab kulud EMSL. Ajakirja jätkuvat ilmumist saab aga **toetada** – www.ngo.ee/toeta.

Hea Kodanik koos oma vabariikliku eelkäija EMSLi infolehega ilmub **aastast 1994** kuni tänaseni, kui vahepeal midagi juhtunud pole. Mis tahes viisil Hea Kodaniku materjale kasutades on viisakas ja seaduslik varustada taasesitus korrekse **viitega allikale**. Aitüma ette.

Hea Kodaniku kirjastamist ja levitamist finantseeritakse 2008. aastal **Siseministeeriumi regionaalministri** valitsemisala.

ISSN 1736-7263

EMSLi visiooniks on läbimõeldud ja aktiivsel osalusel põhinev kodanikuühiskond, kus inimestel on soov, võimalused ja oskused positiivseid muutusi ellu viia.

EMSLi missiooniks avalikes huvides tegutsevate vabariiklike huvide kaitsjana on arendada ühenduste tegevust toetavat keskkonda ja tugevdada ühenduste suutlikkust selles keskkonnas tulemuslikult tegutseda.

Trükitud taastoodetud paberile looduslike õlide ja värvidega ©Ecoprint

Maailmamuutjad läbi aja

EVA LADVA
Heateo Sihtasutus

Bengt Gottfried Forselius (1660-1688)

Pastori poeg, kes õppis Tallinna gümnaasiumis ja sai juristihariduse Wittenbergi ülikoolis. Peale Eestimaale naasmist, asus ta koos Harju-Risti kirikuõpetaja Gabriel Herliniga viimase asutatud talurahvakoolis lapsi häälikumeetodil lugema õpetama.

1684. aastal organiseeris Forselius Tartus Piiskopi mõisas rahvakoolmeistrite seminari (Forseliuse seminari), et ette valmistada eesti maarahva jaoks kõstreid ja koolmeistreid. Forselius oli Eestis rahvakooli algataja, kelle pingutuste viljana hakkas taas levima lugemisoskus.

Robert Owen (1771-1858)

Oli Wales'i päritolu ühiskondlike reformide algataja – üks sotsialismi rajajaid ja koostööliikumise käivitaja. Vaid 19-aastaselt asus ta tööle puuvillavabrikusse, mis tänu Oweni taibukusele ja energilisusele muutus peagi Suurbritannia üheks edukamaks. Tema suurimaks saavutuseks sai aga noortehariduse edendamine, millele Owen pühendas erilist tähelepanu, rajades Suurbritanniasse, eelkõige Šotimaale algkoolid. Ehkki tema edumeelsed ideed peegeldasid samal ajal ülejäänud Euroopas valitsenud meelsust, omistatakse idealistliku hariduse ideed siiski Robert Owenile isiklikult.

Florence Nightingale (1820-1910)

Erinevalt paljudest Viktooria-ajastu naistest Inglismaal omandas Nightingale range hariduse. Otsus saada põetajaks-medõeks pani perekonna küll kulmu kortsutama, sest Florence'is nähti suuremat potentsiaali. Ta oli oma otsuses kindel ja võitles Krimmi sõjas põetajana teenides selle eest, et haiglatingimusi paremaks ja inimlikumaks muudetak. Sõjaväehaiglates saavutatud eduloo võttis naine kodumaale naastes kaasa ning avas esimese medõdede kooli. Tema saavutused tõid tunnustust medõde ja põetaja ametile tervikuna ja teda peetakse kaasaegse õenduse rajajaks.

Susan B. Anthony (1820–1906)

Susan Anthony kasvas üles kveekerlikku kogudusse kuulavas perekonnas, mistõttu teda inspireerisid orjanduse kaotamine, karskusliikumine ja naiste õiguste eest võitlemine USAs. Ta oli sügavalt pettunud, mõistes, et tema ideaalid kõigi inimeste võrdsusest ei olnud hoopiski enamuse vaade. Viimaks pühendas ta kogu oma energia naisõiguslaste – sufražettide – liikumisele ja tema tegevus kandis vilja 19. lisana Ameerika Ühendriikide põhiseaduses, millega tagati naistele valimisõigus. Susan Anthony'i töö viis kokkuvõttes revolutsioonini, milles naised võitlesid võrdse kohtlemise eest kõigis oma elu aspektides, mitte üksnes poliitikas.

Muhammad Yunus (sünd. 1940)

Muhammad Yunuse mureks oli vaesus Bangladeshis maapiirkondades. Nagu selliste probleemidega ikka, oli vaesuse fakt ja tõdemus ise ainult pool probleemist. Vaesust võib leevendada abiprogrammidega, saata humanitaarabi korras toidupakke ja riideid – aga tõeline mure on, kuidas saada inimesed oma jalga dele seisma. Yunuse lahendus oli – õhutada inimestes ettevõtlikkust, pakkudes väikelaene neile, kellele pangad tagatise puudumisel kunagi laenu ei anna.

Sündis maailma esimene mikrorediidiasutus: Grameen Bank. 1976. aastast saadik on pank andnud väikelaene käsitöö, põllumajanduse ja muu maaettevõtluse arendamiseks ning seda tänaseks kokku 5,3 miljardi dollari väärtuses seitsmele miljonile inimesele. Tulemused: 54% kõigist laenajatest on väljunud vaesusest ja 27% on vaesuspiiri ületamisele lähedal; tagasi on makstud ligi 98% laenudest. Iseäranis on Yunuse algatusest kasu saanud ettevõtlikud naised (islamimaal!), kes moodustavad 96% kõigist laenajatest.

Mikrolaenu kontseptsioon on tänaseks levinud üle maailma; Yunus sai 2006. aastal Nobeli rahupreemia vaesusega võitlemise eest.

Mis on sotsiaalne ettevõtlus?

“Sotsiaalne ettevõtlus” on üks vääriti mõistetumaid termineid mittetulundussektoris,” alustavad Jerr Boschee ja Jim McClurg oma artiklit – üht paljudest, mis üritab kirjus sõnademaailmas selgust luua. Ja olgem ausad: millise kodanikuühiskonna-alase sõna (seesama sealhulgas) kohta seda öelda ei saaks? Sestap käivitame rubriigi, kus tutvustame eri terminite tõlgendusi ja nende kujunemist. Esimeseks võtab EMSLi juhataja **URMO KÜBAR** ette sotsiaalse ettevõtluse.

Šotlasest sotsiaalse ettevõtja Mel Youngi algatatud kodutute jalgpalli maailmameistrivõistlused on innustanud seitsme aasta jooksul tuhandeid kodutuid end taas käsile võtma ning toonud nad tänavatel või varjupaikades olemise asemel tagasi normaalse elu juurde. 2006. aastal osales turniiril ka Tallinna ja Narva varjupaikadest kokku pandud Eesti meeskond.

Kui suurema huvi tekkimine kolmanda sektori vastu alates 1980ndatest oli seotud riigi ja turu ebaõnnestumistega mitmetes valdkondades, siis sotsiaalse ettevõtluse tõus eelkõige viimase 10-15 aasta jooksul on omakorda mõneti vastus kolmanda sektori suutmatusele neidsamu probleeme lahendada, olgu siis tugevate ideede või organisatsioonide elujõulisuse nappuse tõttu.

Teenimine probleemide lahendamiseks

Kõige lihtsam seletus sotsiaalsele ettevõtlusele on, et see on ettevõtlus, mille otseks eesmärgiks on mõne sotsiaalse probleemi lahendamine. Ettevõtjat, olgu siis äri- või sotsiaalset, iseloomustab vahendite ümberpaigutamine ühiskonnas nii, et tekib uus väärtus.

Erinevuseks on selle väärtuse mõõdupuu: kui äriettevõtte *sine qua non* on finantskasum, siis sotsiaalse ettevõtte puhul ühiskondlik tulu.

Juriidiliselt vormilt võib sotsiaalne ettevõtte olla nii äri- kui ka mittetulundusühendus või midagi muud. See võib olla ka lihtsalt organisatsiooni üks haru: näiteks kui majanduslikult tasuva tegevusega teenitakse mõne teise, ühiskondlikult vajaliku, kuid raha mitte sisse toova jaoks. Näiteks EMSL korraldab muu hulgas koolitusi, mille tuludest rahastame osaliselt oma eestkostetegevusi.

Iga ühendus pole veel sotsiaalne ettevõtte

Kui selle üsna üldise seletusega on nõus enamik autoreid, siis edasi tekib juba mitmeid eriarvamusi. Esiteks – keskendumine sotsiaalprobleemide lahendamisele finantskasumit taotlemata iseloomustab ju suurt osa kodanikuühendusi. Kas nad on siis kõik sotsiaalsed ettevõtted?

Üks võimalus vahet teha on tugineda ettevõtja viiele omadusele, mida Martin ja Osberg välja toovad: võimaluste märkamine seal, kus teised näevad probleemi või ei näe üldse midagi, innovaatus, vahetu tegutsemine probleemi lahendamiseks, riskijulge ja püsivus.

Need välistaksid sotsiaalsete ettevõtete

seast tavalised teenusepakkujad (kes ei tee midagi eriti uut või riskantset) ning eestkoste- ja tugiühendused (kes tegutsevad selleks, et mõjutada või toetada teisi mingi probleemi lahendamiseks).

Innovatsiooni-tingimus tekitab aga uued küsimused, sest eks ole seegi ju teatud määral iga normaalse organisatsiooni tunnus. Mis ulatusega see uuendus peaks olema, et pälvida sotsiaalse ettevõtte nime?

Ashoka võrgustiku rajaja Bill Draytoni kuulus lause ütleb, et sotsiaalne ettevõtja ei piirdu abivajajale kala või õnge andmisega, vaid korraldab ümber kogu kaladustööstuse. Selle järgi vääriks sotsiaalseks ettevõtteks nimetamist üksnes need, kes välja tulnud millegi tõeliselt revolutsioonilisega.

Omaette küsimus on veel see, kas “revolutsioon” võib toimuda ka ühe kogukonna piires või peaks see olema kogu maailma muutev? Liati saab nõnda kedaagi sotsiaalseks ettevõtjaks nimetada üksnes tagantjärele – siis, kui revolutsioon juba toimunud. Ometi teame, et ettevõtluses on täiesti loomulik ka ebaõnnestumine ning see ei muuda inimest vähem ettevõtjaks.

Mil määral peaks ise raha teenima?

Oluline teema on rahastamine, sest üheks suureks sotsiaalse ettevõtluse lubaduseks on selliste organisatsioonide sõltumatus ebastabiilsetest projektirahastusest ja annetustest, mida asendab oma ärimudel. Mõne autori jaoks on sotsiaalne ettevõtte iga ühendus, mis kasvõi natuke omatulu teenib lisaks projekti- ja teistele toetustele. Teises servas on näiteks Boschee ja McClurg, kelle jaoks on sotsiaalne ettevõtte üksnes see, kes end täielikult ise majandab ning kelle jaoks ärimudel on otseselt tee ühiskondliku missiooni saavutamiseks.

Nõnda on termini täpne sisu endiselt kujunemisel. Seega praktiline näpunäide Eesti organisatsioonidele: kui te nimetate end sotsiaalseks ettevõtteks, täpsustage seejuures, milliseid tunnuseid ülalmainitustest te silmas peate.

Ettevõtte ühiskondlik vastutus – seotud, kuid mitte sama

Ettevõtte ühiskondlik vastutus on äriorganisatsioonide toimimine viisil, kus põhitegevusega on seotud tähelepanu sotsiaal- ja looduskeskonnale. Kõnes kasutatakse sageli ingliskeelset lühendit CSR (Corporate Social Responsibility). Selle all peetakse silmas tegevusi, mida ettevõtte rakendab vabatahtlikult, mitte seadustega talle pandud kohustuste täitmist.

Eristatakse CSRI sisemisi (nt. töötajate võimustamine ja mitmekesisus, investeringud elukestvasse õppesse, tööhutusse ja -tervishoidu jne) ning väliseid mõõtmekaid (nt. investeringud kohaliku kogukonna arengusse, õiglasel kaubanduse põhimõtete järgimine, keskkonnasõbralik käitumine jne). CSRI majanduslike kasuteguritena tuuakse välja mh. paremat mainet, klientide ja töötajate lojaalsuse kasvu, kulude vähendamist, suuremat innovatiivsust jms.

(“Kodanikuühiskonna lühisõnastik”, Mikko Lagerspetz, EMSL 2007)

Vaata ka www.csr.ee.

ALLIKAD:

- David Bornstein “Kuidas muuta maailma? Sotsiaalsed ettevõtjad ja uute ideede jõud” (2004, 2007, e.k. 2005)
- Jerr Boschee ja Jim McClurg “Toward a better understanding of social entrepreneurship: some important distinctions” (2003, netis)
- J. Gregory Dees “The meaning of “social entrepreneurship”” (1998, 2001, Internetis)
- Bill Drayton “Everyone a changemaker: social entrepreneurship’s ultimate goal” (’06, netis)
- Michael Edwards “Just another emperor? The myths and realities of philanthrocapitalism” (2008, Internetis)
- Roger Martin ja Sally Osberg “Social entrepreneurship: the case for definition” (“Stanford Social Innovation Review”, kevad 2007)
- Ana Maria Peredo ja Murdith McLean “Social entrepreneurship: a critical review of the concept” (“Journal of World Business” nr. 41(1), 2006)

Kas siis selle maa sotsiaalne ettevõtlus...

Eesti esimeste teadlikult sotsiaalsete ettevõtetenärendatud organisatsioonide algusaastad on täis meeletut tööügamist, rõõmu kordasaadetud muutustest ja valusaid tagasilööke. Kuidas on läinud Uuskasutuskeskusel, Terve Eesti Sihtasutusel ja MTÜ-l Hingest, uurisid **URMO KÜBAR** ja **JANEK MÄGGI**.

Oma teiseks sünnipäevaks 2005. aasta suve hakul oli head teha soovijate ning abivajajate kokukuimiseks loodud Heateo Sihtasutusel juba enam-vähem olemas see, mille põhjal üht organisatsiooni tavaliselt edukaks peetakse: mitmed kenasti kulgenud projektid, paljudest Eesti tippudest koosnev toetajate ja abiliste ring, tasapisi suurenev meeskond ning meedia soosiv suhtumine.

Aga oli veel midagi – ja nimelt sellist, mis üht tegelikult head organisatsiooni näiliselt tublist eristab. See oli aus enesehinnang, et samamoodi jätkates võidakse küll probleemideta edasi tegutseda, kuid eesmärgiks seatud ühiskondlikeks muutusteks on vaja oma tööd põhjalikult ümber korraldada.

Ei, põhjus polnud selles nagu napiks Eestis altruistlike inimesi, kes valmis ühiskonna heaks panustama. Kitsaskohaks osutus hoopis kodanikuühenduste ja nende eestvedajate suutlikkus seda valmisolekut rakendada, oma tegevusi plaanida ning organisatsioone arendada ja majandada nii, et tööle kestvaid tulemusi oleks.

Uut lähenemist otsides jõudis sihtasutus Ashoka ülemaailmse võrgustikuni, kes tegeleb just selliste liidrite, muutuste eestveda-

Eesti esimesed sotsiaalse ettevõtluse konkursi laureaadid: Riina Raudne (vasemal), kes asutas HIVi ennetusega tegeleva Terve Eesti Sihtasutuse, ning Kaarel Roosa, Risto Oitmaa ja Margus Mägi, kelle MTÜ Hingest müis puuetega inimeste käsitööd.

jate ehk sotsiaalsete ettevõtjate leidmise ja abistamisega, kes suudavad ühiskondlike probleeme lahendada selleks ise raha teenides. Ashokast kirjutatud raamat “Kuidas muuta maailma?” kaasas, sõitis Heateo juhataja Artur Taevere üle kahe aasta esimesele puhkusele – pelgalt selleks, et mõne päeva pärast loetust vaimustatuna tööle tagasi olla.

Siit algab sotsiaalse ettevõtluse lugu Eestis. Muidugi, võimsaid maailmamutajaid oli siin varemgi – nimetagem näiteks peavoolu filmide võimutsemisele vastukaaluks Pimedate Ööde festivali käivitunud Tiina Lokki, enam kui 100 000 inimesele arvuti algõpet andnud Vaata Maaailma sihtasutust, või säästva tarbimise propageerimiseks loodud Taaskasutuskust. Seni ei olnud neid aga nii nimetatud ega sotsiaalset ettevõtlust kui elujõulist lahendust teadlikult arendatud.

Nii ei osanud ka Oxfordis sotsiaalpoliitika magistrikaadi kaitsmise järel Eestisse naasnud Riina Raudne mõelda endast kui sotsiaalsest ettevõtjast. “Ma olin tavaline tööd otsiv ülikoolilõpetaja,” ütleb ta. “Teadsin, et tahan teha midagi HIVi ennetuse alal, mul oli palju soovitusi ja ideid, et “see pole hästi” ja “hoopis nii peaks tegema”, ilma et oleksin üldse mõel-

nud, et neist võiks tulla mingi lahendus.”

Millega siis Riina rahul ei olnud? HIVi epideemia puhkedes oli riik sisse seadnud põhiteenused riskigruppidele – süstlavahetus, kondoomide jagamine, noorteenustamine –, mis toimisid rahuldavalt, ent pelgalt üksikisiku tasandil, põhimõttel “ma pakun sulle midagi ja loodan, et sa seda kasutad”. “Kondoomi saamisest ei piisa, kui sa, su sõbrad ja sekspartner ei pea selle kasutamist enesestmõistetavaks,” räägib Riina.

HIVi jutuga kontoritesse

Kuni ennetus on suunatud üksnes riskirühmadele, jääb HIV alati kõrvaliseks teemaks, tundis ta. Teemaks, millest teavad vaid arstid, sotsiaaltöötajad ja haiged, samas kui nakkus levib, võimaluseta tavainimesele selgeks teha, et see ohustab ka teda.

Ennetusega tuleb jõuda just selliste inimesteni, enne kui HIV on sama tavaline kui klamüdioos või herpes, rääkis Riina algul oma kooliaegsele sõbrale Arturile ja PRAXISE juhile Ain Aaviksoole, sealt edasi juba koos jurist Maarja Neivelt-Oviirile ja teistele.

Kümnetest Skype'i- ja kohvikuvestlustest, eri lahenduste vaagimisest ning

On's sotsiaalne ettevõtlus Eestis võimalik?

Raskustele vaatamata usuvad kõik küsitletud sotsiaalse ettevõtluse tulevikku Eestis ning leiavad, et praegu on sellega juba lihtsam alustada kui neil paari aasta eest.

“Nägime, et idee iseenesest töötab, vajadus ja inimesed on olemas, lihtsalt oli veidi vara,” tõdevad Hingesti poisid. “Vahepealsed aastad on mõttemaale muutnud, puuetega inimesed tulevad nüüd palju paremini kaasa ja ka ettevõtete seas on ühiskonnateemad märksa popimad.”

“Uuskasutuskeskuse probleemid tulid kogemuste puudusest, mitte sotsiaalse ettevõtluse vormist,” ütleb ajutine tegevjuht Minni Tint. “Me oleme ju tegelikult väga popid, inimesed on hästi hoolivad ja huvitatud. Nende teemadega tegelemiseks on praegu parim aeg.”

Riina Raudse sõnul aitab ka see, kui ootuste seadmisel asju rahulikumalt võtta. “Mulle tundub, et kriteeriumiks ei pea ilmtingimata olema, et sa kas teenid 100% tulust ise või siis ei ole edukas sotsiaalne ettevõte. On täitsa piisav, kui teenid esimestel aastatel osa tulust ise, osa tuleb toetusena, ja sa püüdlud hea ärimudeli poole. Kui sul on hea idee ja meeskond, on mõistlik oma teenus täiesti välja arendada ning algusest peale isemajandamise ootus muudab selle liiga keeruliseks.”

pöörastest reklaami-ideedest koorus Terve Eesti Sihtasutuse (TESA) mõte. TESA ideest kaasata HIVi ennetusse äri sektor ja hakata läbi viima koolitusi töökohtades sai Heateo esimese sotsiaalse ettevõtja konkursi kandidaat.

Samal sügisel kajas seni tundmatu sotsiaalse ettevõtjuse mõiste vastu juba igalt poolt. Eesti Päevalehes ilmusid leheküljesuurused tasuta reklaamid, et otsitakse inimesi uute ideede ja energiaga nende elluviimiseks, taustal uljas habetunud aust-raallane kodutute jalgpalli maailmameistrivõistlustelt. MMi korraldaja Mel Young käis kõnelemas Pärnu juhtimiskonverentsil, Fontese kirjastus andis välja eesti keelde tõlgitud “Kuidas muuta maailma?”

Konkursile laekus 49 ideed, enamiku puhul siiski probleemiks veenva elluviija puudumine. Pettumus? “Eks me teadsimegi, et selliseid inimesi on vähe, võtsime seda pigem nii, et see on tööpõld, millega meil tegeleda tuleb,” sõnab Artur Taevere.

Hingega asjad

Esikohta jäi koos TESAgaga jagama kolme majandustudengi loodud MTÜ Hingest, mis tegeles puuetega inimeste käsitöö müügiga. Esimesed edukad müügikogemused käes, sõitsid Hingest poisid läbi 30 puuetega inimeste keskust, millel kõigil oma spetsialiteet – kus tehti laastukorve, kus kaltsuvaipu, kus mänguasju, kus midagi muud.

Üks kippus aga kõigil keskustel sarnane olema – aastate jooksul täis toodetud

kapid ja laod. Ja veel millised asjad seal seisid! “Ükski kunstnik ei suuda teha nii geniaalseid asju kui need, mida me seal virnades nägime!” ütlevad Kaarel Roosa ja Margus Mägi. “Kõigel oli nägu ja hing juures.”

Nagu paremate ideede puhul ikka, oli ka Hingesti oma võluvalt lihtne – ühendada puuetega inimeste soov käsitööd teha majandustudengite müügiostustega, et saadud rahast osta uut materjali ja keskusi edendada. “Meie eesmärk oli müüa rõõmu, mitte haletsusega,” ütlevad noor-mehed. Sotsiaalse ettevõtja konkursi võit tõi kaasa rahalise toetuse ja partnerid tip-pettevõtetest, et Hingestit edasi arendada.

Kõige edukamalt kulgesid üksikmüügid firmades ja Kaubamajas. Jõulude ajal ei jõudnud poisid isegi raha vastu võtta – kontonumber anti ostjatele visiitkaartidel ning ükski ei jätnud ostu eest tasumata. “Kõik olid vaimustuses,” meenutavad nad. “Inimestele läks hästi korda see konkreet-sus, et “selle taldriku tegi Pille Tõdvalt”, mitte et “neid kaupu ostes toetad maailma lapsi”. Igal asjal oli oma lugu taga, midagi ei tulnud pastakast välja imeda.”

Nii poseerisidki 2006. aastal välja kuulutatud sotsiaalse ettevõtja konkursi reklaamidel Austraalia kodutu asemel juba Hingesti poisid, ühel käes sukavardad, teisel sülearvuti, kolmandal mobiiltelefon. Samasse sügisse jäi suure meedia-kajastusega Eesti meeskonna esmakordne ja seni ainus osalemine kodutute jalgpalli MMil. 2007. aasta algas brittide ja amee-

riklaste sotsiaalsete ettevõtete eeskujul loodud Noored Kooli võimsa tulekuga.

Ometi jäi seekordse konkursi saak eelmisest kessemaks ning hääbus enne võit-jate väljakuulutamist. Järgmist konkurssi enam ei alustatudki, selle asemel otsustas Heategu keskenduda olemasolevate organisatsioonide abistamisele.

Ning probleeme tööpoolest jagus. Kui-gi Hingesti üksikmüügid olid menukad, oli põhieesmärgiks suunavõtt firmade tellimustele ärikingitusteks, kuid siin selgus peagi, et puuetega inimeste keskused ei suuda selliseid mahte täita.

Hingesti vahefiniš

“Kui sult tahetakse saada 5000 korvi ja sa tead, et neid valmistav mees suudab nädalas teha kolm...,” jätab Kaarel Roosa lause lõpetamata. Mis siis veel rääkida tellimusest 80 000-le “väikesele, mõnusa sotsiaalse sõnumiga” asjale. Ehkki koostöö kunstitudengitega tootarenduse alal andis häid tulemusi (neist kõige tuntum disain-pliatsitops Qbik, mis praegu-seks juba tuhandetel kontorilaudadel), ei õnnestunud käivitada üle-eestilist tootjate võrgustikku, mis võimaldanuks tellimusi keskuste vahel jagada.

Mängu tuli ka keskuste endi hirm, et tellimuste saabudes kaob senine vabatahtliku tegutsemise lust. Nii jõudis Hingesti lugu vahefinišisse, kui algul tasuta, seejärel miinimumpalga eest töötanud noor-mehed pidid hakkama leidma teisi tegevusi, millega end ülikooli järel elatada.

Milline peab olema sotsiaalne ettevõtja?

Kaarel Roosa ja Margus Mägi: Hingesti jätkajaid otsides oleme seni leidnud inimesi sotsiaalvaldkonnast, aga vaja on tugevat ärijuhti. Raske on leida inimest, kellele öelda, et sa pead ise enda palga teenima. Vaja on osata müüki organiseerida, lobi teha, tooteid arendada, logistikat korraldada. Minni Tint: Uuskasutuskeskuse on vaja inimest, kes oleks loov – mitte *crazy*, vaid loov lahenduste leidmisel, elluviimisel ja probleemide ületamisel. Selles töös pole kindlust, et mingi asi töötab nii ja nii ongi, iga kuu tulevad uued dilemmad, sa pead pidevalt uusi otsuseid tegema, riske võtma. Vaja on ärilist ja pika perspektiiviga mõtlemist, kasuks tuleb jaekaubanduse ja juhtimise

kogemus. Kui sul pole kaubanduseks vajalikke oskusi, ei saavuta ka keskkonna alal seatud eesmäärke.

Riina Raudne: Ühe ime-inimese asemel usun ma kindlasti rohkem tiimitöösse: nullist alustava projekti puhul 2-3 liikmelisse tuumikusse, kel on kamba peale tugev visioon, strateegiline mõtlemine, armastus lobitöö vastu ja partnersuhete loomise talent. Tugev organisatsioon, logistika ja kvaliteedikontroll on sotsiaalse ettevõtte puhul väga olulised, sest sa alustad niigi positsioonilt, kus pigem ei usuta, et su teenus on vajalik või üldse mõistlik. Isegi kui ühel inimesel on kõik vajalikud kompetentsid, meeletu energia ja jalustrabav karisma, pole tõenäoline, et ta jõuaks kogu

töö piisava kiiruse ja kvaliteediga ära teha.

Artur Taevere: Et sotsiaalne ettevõtja oleks edukas, ei piisa visioonist, motivatsioonist ja energiast, vaja on üles ehitada tugev organisatsioon. Peab suutma administreerida, fi-nantse juhtida, töötajaid värvata ja hoida, hoida suhteid toetajatega. Sul peab olema vettpidav äriplaan, konkreetne klient või sihtrühm, kes seda vajab, ja keegi, kes on valmis maksma. See, kuidas enamik MTÜ-sid end praegu rahastab, ei ole jätkusuutlik ega taga, et organisatsioon oleks tugev – tulemuseks on sageli läbipõlemine ja lahkumine. Me väidame, et on võimalik üles ehitada jätkusuutlik organisatsioon. Sotsiaalne ettevõtlus muudab selle palju realistlikumaks.

Uuskasutuskeskuse argipäev: hulganisti noobleid asju, millele uut elu andes saab vähendada prügi hulka ja vajadust uute asjade tootmise järele.

Täna töötab üks neist investeerimise, teine infosüsteemide arenduse ja kolmas kinnisvara alal, ning samas jätkatakse uute inimeste otsimist, kes Hingestit edasi veaks.

Uuskasutuskrahh

Valusam hoop lajatas mullu sügisel Heateo enda tagalast. Nende, Eestimaa Looduse Fondi ja Caritase asutatud Taaskasutuskeskus oli kui siinse sotsiaalse ettevõtluse lipulaev. Taas üks geniaalselt lihtne idee – inimesed annetavad oma kasutatud, kuid korralikke asju, mille müügiga aitab keskus vähendada vajadust uute asjade järele, aga teenib ka raha keskkonnanahariduse edendamiseks. Keskuse süda oli kitsuke kauplus Paide tänavas lammutamisele kuuluv majas, mille käive lähenes 200 000 kroonile kuus.

Edust tiivustatuna valmistuti enamaks: tootemargi ümberkujundamine Uuskasutuskeskuseks, uued töötajad ja laopinad ning kordades suurema müügiplannaga kaupluse avamine sadama lähedal. Selle varjus jäi aga märkamata, et iga samm tähendas kulude kasvu, samas kui tulud vastu ootusi hoopis vähenesid. “See oli kui tasaselt pealetungiv haigus,” tõdeb

aasta lõpul kuristiku servale jõudnud keskuse juhtimise üle võtnud Minni Tint.

Uut kauplust ostjad omaks ei võtnud. Vanade asjade toojaid jagus selgelt rohkem kui ostjaid, nii oli keskuse 800ruutmeetrine ladu täis riideid, millest enamiku polnud lootustki maha müüa. Osalt põhjustas seda ka eetiline dilemma – kas säästvat tarbimist propageerival organisatsioonil on õige kutsuda üles inimesi ostma? Järjest juurde toodavad asjad tähendasid aga kulutusi nende hoidmisele ja prügiveole.

Ette võetud päästetööd – tegevjuhi vahetus, nõukogu reform, sadama poe sulgemine ja väiksema avamine Tööstuse tänavas, osa töötajate koondamine ja paljade sidumine müügikäibega – on tänaseks lipulaeva taas pinnale toonud, kuigi raskusi on veel vara ületatuks nimetada.

Start ärisektori tipust

Ka TESA algust saatsid skeptikute arvamused. Jah, idee on ilus, kuid kas te tõesti kujutate, et ettevõtted hakkavad seda ostma, küsisid nad. Kas töökohal täiskasvanutele seksist rääkimine on üldse sobilik? Kas ei tekita see HIVi suhtes rohkem hirme kui maandab? “See ehk ongi üks

suuremaid muutusi, et praegu tunduvad need küsimused juba naljakad, aga toona muretsesime ka ise,” ütleb Riina Raudne.

Mis aitas? “Mul oli selleks ajaks kaks aastat HIVi-alast akadeemilist tausta, olin läbi viinud kaks suurt uuringut, pidanud sadu vestlusi ja teadsin, et see, mis mul öelda, ei ole igav, piinlik ega triviaalne.”

Esimesteks ennetuskoolituste tellijateks said Hansapank, piimatööstus Tere ning restoran Olde Hansa. Start ärisektori tipust oli teadlik valik, et saavutada tõsiselt võetavust.

“Kui oleksime alustanud ettevõtetes, kelle töötaja profiil vastab rohkem HIVi müütidele, näiteks mõnest Narva firmast, olnuks meil keerulisem hiljem Hansapanka minna, et äkki tahate nüüd te ka proovida,” räägib Riina. Ka oma tootemarki ei loodud sarnaseks riskirühmadega töötavale MTÜ-le. “Tegime vastupidi – me oleme sotsiaalne ettevõtte, kes töötab koos ärisektoriga viiruse leviku ennetamiseks.”

Liati ei olnud töötajate koolitused, mille on läbinud 2500 inimest 13 firmas, TESA lõppeesmärgiks: idee oli muuta need ettevõtted liitlasteks ennetustöös. Nii ongi Hansapank pakkunud lisaks loengu- te tellimisele sadadele töötajatele neile ka

TESA koolitaja Liisa Raudsepp selgitamas, kuidas HIV ründab immuunsüsteemi rakke.

Foto: Laura Aaben

tasuta testimisvõimaluse ja toetanud mitmeid ennetuskampaaniaid. Mullu novembris löid viis tippettevõtet koalitsiooni HIVi vastu, millega nüüd on hakanud liituma juba järgmised.

Kuid see kõlab lihtsamalt kui tegelikus. Alustava TESA esimeseks väljakut-

seks oli, kuidas veenda inimesi meeskonda tulema, kui polnud mingit kindlust, et asi tööle hakkab.

“Mulle tundus, et ma saan inimesi ainult palga eest, aga raha esialgu polnud – olin lihtsalt üks tüdruk hullu ideega,” ütleb Riina, kes valmistas ise TESAt et-

te toonase palgatöö kõrvalt. Suureks abiks said partnerfirmad, kes pakkusid oma teenuseid ja nõu tasuta. (Muide, ka Hingesti poisid kinnitavad, et neist, kellelt abi paluti, ei öelnud hea idee nimel peaegu keegi ära.)

Läbipõlemise õppetund

Kuigi tiim suurenes aegamisi (ühe töötaja leidmiseks saatis Riina kuulutuse Columbia ülikooli listi), olid töökoormused siiski meeletud. Mõne kliendiga kestsid läbiraakimised pool aastat, kuid lõppesid tellimusega. Loengutega tuli vahel alustada kell seitse hommikul või pärast tööd õhtul. Või siis sõita nende pidamiseks laupäeval Saaremaale.

“Juhtus, et rääkisin kolm nädalat vahetpidamata HIVist ja kui siis ühel nädalavahetusel paus tuli, oli esmaspäeval järsku endalgi raske aru saada, miks see teema üldse oluline on,” meenutab Riina, öeldes, et teab nüüd palju paremini, mida tähendab läbipõlemine.

Mullu sügisest õpib ta USAs Johns Hopkinsi ülikooli doktorantuuris ja jätkab TESA nõukogu liikmena, olles tegevjuhtimise üle andnud endisele AIESECI juhile Mairi Jüriskale.

Muutused, mis jäävad

Väsinud või välja vahetatud juhid, üks tegevuse peatanud ja üks pankroti lävel käinud organisatsioon. Ent ärgem kiirustagem järeldustega. “Meil ei ole veel ühtegi näidet, mille puhul saaks öelda, et see toimib ideaalselt,” ütleb Artur Taevere. “Aga on mitmeid positiivseid, hea energiaga projekte.”

Tõepoolest – faktid, et Eesti tippfirmadest on saanud HIVi ennetuse eestkõnelejad, et säästev tarbimine on muutunud veidriku elulaadist trendiks või et puuetega inimesed osalevad üha enam tööturul, kõnelevad enda eest.

Rääkimata muutustest konkreetsete inimeste jaoks. “Kui Rutt Merimetsa keskusest ütleb, et ta teeb nüüd tööd ja haigus ei tule enam meeldegi, on see kõige suurem tunnustus,” sõnab Hingesti Kaarel Roosa.

Ning on veel ühed, keda need sotsiaalsed ettevõtted on oluliselt muutnud – tegijad ise. “Hingest oli meie jaoks parim kool, mis üldse saab olla,” ülevad poisid. “See tunnetus, mis sealt saime, muudab meid kogu eluks.”

Ettevõtja vaade

“Alati ei saa selgelt öelda, kus lõpeb heategevus ja algab sotsiaalne ettevõtlus, või millal see omakorda läheb üle “tavaliseks” ettevõtluseks,” ütleb OÜ Loodusjõud omanik ning Heateo SA nõukogu liige Priit Mikelsaar. “Võib öelda, et üldise ettevõtlikkuse arenguga on Eestis kaasas käinud ka sotsiaalse ettevõtluse areng.”

Eesti Energia juhatuse liige Margus Rink nõustub temaga. “Seda teemat ei saa üle *push*’ida. Sotsiaalse ettevõtluse alge on kodaniku hinges, sel tuleb lasta kasvada. Kui keskkond on soodne, tuleb ka väljund.”

Ta tunnustab rõõmuga, et siin on seos ühiskonna üldise arenguga. Järjest rohkem on inimesi, kes on esmased vajadused rahuldanud: köht täis, riided seljas, kodu ehitatud, aktiivse vaba aja veetmiseks võimalused olemas. “Siis tärkab vajadus realiseerida end järgmistel tasanditel – tegeleda hinge harimisega, anda käsi abivajajatele, mõelda kaasa ühiskonnale. Huvitav on aga trend, et 30-40 aastaste põlvkonna kõrval on silmnähtavalt palju noori, kes seda “esimeste” vajaduste taset veel kätte pole saanud, küll aga tegutsevad aktiivselt juba teisel.”

“Sotsiaalse ettevõtlusega ei pea tegelema,” märgib GILD Bankersi partner Tarmo Jüristo ning lisab: “Ka ettevõtlusega üldse ei pea tegelema, aga paljud siiski teevad seda.”

Sotsiaalne ettevõtlus ei ole hobi või religioon, ütleb Jüristo. “See on lihtsalt teatud tüüpi ettevõtlus, kus omanikele väljamaksmise asemel reinvesteertakse kasum kindlal moel. Samamoodi võiks küsida, kelle jaoks Eestis ettevõtlust kõige rohkem vaja on?” Mikelsaar sõnab, et samad tegurid, mis on olulised äriettevõtte toimimiseks, loevad sotsiaalsete ettevõtete puhul. “Iga hea äri mees ei pruugi isikuomadustelt ja sisemiselt motivatsioonilt olla alati hea juht MTÜ-le, kuid vajalikud baaskompetentsid on ärija sotsiaalsektori organisatsioonidel üsna sarnased.” Järelikult kehtivad ka õnnestumise kohta samad reeglid. “Nagu ei õnnestu kaugeltki kõik äriettevõtted, ei õnnestu ka kõik sotsiaalsed ettevõtmised.”

Sotsiaalse ettevõtluse tulevik

ARTUR TAEVERE
Heateo Sihtasutus

Foto: Sven Tupits

Sotsiaalse ettevõtluse tulevikku kujundavad kaks peamist muutujat. Esiteks, kui palju võimekaid inimesi soovib end selles valdkonnas proovile panna; ja teiseks, milliseid uusi ärimudeleid ja finantseerimisskeeme lähiaastatel siin kasutusele võetakse.

Iga organisatsiooni ja usun, et ka iga valdkonna edukus sõltub suurel määral sellest, kui palju võimekaid inimesi on otsustanud end selles vallas teostada.

Näiteks finantssektori ettevõtted on Eestis väga atraktiivsed tööandjad, mistõttu seal toimuvad kiired arengud; selle kõrval on Eesti hariduse tulevikuväljavaated ja meie õpetajate järelkasv nukras seisus, kuna konkurss õpetajakoolitusse on imepisike.

Mis aga mõjutab sotsiaalse ettevõtluse atraktiivsust tööandjana ja laiemalt valdkonnana, kus end teostada?

Tegureid on mitmeid: palk, mis tagab piisava materiaalse kindlustatuse; motiveeriv eesmärk ja põnev väljakutse, mille nimel pingutada; inimeste teadlikkus sotsiaalsest ettevõtlusest ja valdkonna kui

terviku maine jne. Iga inimese jaoks on need motivaatorid ilmselt erineva kaaluga. Minu arvates aga on peaküsimus selles, kuidas sotsiaalne ettevõtlus suudab välja mängida oma unikaalse eelise – võimaluse pakkuda põnevaid tööd hea eesmärgi nimel ning ühtlasi mõistlikku sissetulekut teenida.

Julgelt võib väita, et tudengeid, kogemusega professionaale ja ka ettevõtjaid, kes tahavad anda oma panuse Eesti ühiskonna paremaks muutumisele, on küll ja küll. Seda näitab kasvõi Heateo Sihtasutuse vabatahtlike ja toetajate üha kasvav hulk.

Täna on nad selle valdkonnaga seotud vabatahtlikena ja oma muu töö kõrvalt – aga kas ja millal on nad valmis end täielikult sotsiaalsele ettevõtlusele pühendama? Jällegi, küllap on see individuaalne, aga aga ma arvan, et suurt rolli mängivad kaks tegurit – kas sotsiaalsed ettevõtted suudavad maksta piisavat töötasu ning kas pakutav väljakutse on piisav.

See omakorda viib meid teise küsimuseni – milliseid uusi ärimudeleid ja fi-

nantseerimisskeeme sotsiaalses ettevõtluses kasutusele võetakse. Tänapäeval on Eestis tegu olnud üsna väikeste sotsiaalse ettevõtetega, mis lähevad statistikast arvesse ilmselt mikroettevõtetenä.

Ka omateenitud tulud jäävad kõige rohkem paari miljoni krooni kanti aastas, samas kui edukatel äriettevõtetel võib see ületada kümneid või isegi sadu miljooneid kroone. Mitte ainult Eestis, vaid ka teistes riikides on küsimus sama – kuidas luua selliseid sotsiaalse ettevõtte ärimudeleid, mis võimaldavad neil ettevõtetel suureks kasvada ja omada tõeliselt suurt ühiskondlikku mõju?

Kokkuvõttes, valdkonna edasiseks arenguks on meil kõigepealt vaja häid ja edukaid Eesti näiteid, millele viidates saame öelda – see ongi sotsiaalne ettevõtlus! Uutele ettevõtmistele on vaja tugevaid eestvedajaid, kes suudavad sellesse valdkonda tuua kriitilise massi võimekaid inimesi. Selle pinnalt võib loota, et 5-10 aasta pärast on Eestis paar-kolm suurt ja mõjusat sotsiaalset ettevõtet ning riburada väiksemaid.

Foto: Fifteen Foundation

Telekoka Jamie Oliveri ideest sündinud sotsiaalse ettevõtte Fifteen Foundation missiooniks on pakkuda probleemsetele noortele – kodututele, töötutele või sõltuvustest vabanejatele – võimalust töötada end üles restoraniäris. Raha selleks teenivad neli Inglismaal, Hollandis ja Austraalias avatud populaarset restorani, kus noored ka väljaõppe saavad.

märk on sotsiaalne ning äritulem reinvesteertakse selle saavutamiseks, mitte osanike kasumi maksimeerimiseks. Riigis puudub sotsiaalsetele ettevõtetele ühene juriidiline tegevusvorm ja neid võib luua mitmes vormis: määratud vastutusega äriühing (*company limited by guarantee*; tavaliselt kasumitaotluseta, osakapitali asemel vastutavad kohustuste eest liikmed asutamisel määratud ulatuses); teatud hoiuühistu (*industrial and provident societies*; ei investeeeri kasumi saamiseks); osäühing (*company limited by shares*; piiratud vastutusega ühing sõltuvalt osakapitali suuruselt); veel üht tüüpi ühing (*unincorporated association*) ja füüsilisest isikust ettevõtja. Sotsiaalsete ettevõtete tegevusalad ei ole piiratud, nii et neid leiab piirkondlike veevarude haldamisest tänavalehtede ja restoranikettideni.

Mullu septembrist sisaldub sotsiaalne ettevõtlus ka keskkooli õppekavas ning valitsus on loonud erikomisjoni andmaks 2012. aasta olümpiamängudega seonduvaid teenuseid nii palju kui võimalik üle säästlikele ettevõtetele (*sustainable business*).

Uut tüüpi juriidiline isik

Ent kui sotsiaalsed ettevõtted on nii edukad, miks siis seadis valitsus 2005. aastal sisse uue ettevõtlusvormi *community interest company* (CIC)?

CIC on kujundatud spetsiaalselt sotsiaalsetele ettevõtetele, mis soovivad oma varasid ja kasumit kasutada avalikes huvides. Erinevus peitub selles, et senised tegevusvormid olid algselt loodud täiesti teistsugusteks eesmärkideks, seega heategevusliku staatusega (sarnane Eesti tulumaksusoodustuse nimekirjale) ettevõtetele võis olla raske tõestada oma äri ja varade pühendamist avalikuks hüveks. CICid aga vastavad just kaasaegse sotsiaalse ettevõtja vajadustele, pakkudes paindlikkust, läbipaistvust ja selgelt paigas standardeid.

CICi loomine on lihtne ning variant koondab äriettevõtete eelised maksta konkurentsivõimelisi palku ning võtta riske; ja avalikes huvides tegutseva organisatsiooni

Sotsiaalne ettevõtlus vallutab Suurbritanniat

“Rahulik revolutsioon” – nii iseloomustas toonane rahandusminister Gordon Brown sotsiaalset ettevõtlust 2006. aasta novembris, mil Tony Blairi valitsus käivitas selle edendamise tegevuskava ehk 360 miljoni kroonise “uue äri eduloo”. **Ajakirja VitaEurope.org toimetaja VITA SGARDELLO** teeb ülevaate arengutest Albionil.

Investeering on end ära tasunud: riigis tegutseb nelja aasta taguse 15 000 asemel nüüd üle 55 000 sotsiaalse ettevõtte, mille käive on ühtekokku üle 600 miljardi krooni. Suurbritannia majanduse kogutoodangust annavad nad ühe protsendi.

Mittetulunduslikku ettevõtlust tähistav mõiste levib Suurbritannias juba 1980. aastatest, kuid valitsuse huvi äratas see tõeliselt 2002. aastal, kui majandusministeeriumis loodi sotsiaalse ettevõtluse üksus (SEnU), mis sai neli aastat hiljem uue kolmanda sektori büroo osaks, alludes otse peaministrile. Sestsati on Briti valitsus pööranud kõrgendatud tähelepanu sellele

sektorile, mis on peaministri büroo sõnul “rohkemat kui südametunnistusega äri”.

Nii 2002. aasta sotsiaalse ettevõtluse strateegia kui ka 2006. aasta tegevuskava tõestavad, et riigis toimib ministeeriumideülene pühendumine sotsiaalsele ettevõtlusele kui jätkusuutlikule lahendusele sotsiaalprobleemidele. Sellistele, mida kolmanda sektori minister Phil Hope kutsub “viieks hiiuks”: ebavõrdsus, keskkond, teadmatusest teistest kogukondadest, sotsiaalsed epideemiad ning veel kasutamata ressursid ühiskondlikus elus.

SEnU definitsiooni järgi võib ettevõtet pidada sotsiaalseks, kui tema peamine ees-

eesmärke, mida kontrollib ja sertifitseerib iseseisev asutus. CICide aruanded tegevuse, investeringute, tulude ja kogukonnale pakutu kohta on avalikud, samuti peavad ettevõtted järgima ärijuhtimise head tava.

“Mudeli populaarsus on muljetavaldav ja areng kogub kiirust üle riigi, seades standardeid eetikas äri sektorile ning innovatsiooni ja kliendikeskuse osas avalikule sektorile,” teatas toonane kolmanda sektori minister Ed Miliband 1000. CICi registreerumisel aasta tagasi.

Ent edu juures ei puudu väljakutsed. Ühe Londoni edukama ettevõtte UnLtd juht Cliff Prior hoiatab, et sektor pole veel “kuulsuseks” valmis ja võib langeda isenda edu ohvriks: “Kui tarbijad tahavad sotsiaalset ettevõtlust, võivad firmad end lihtsalt niimoodi kutsuma hakata.”

Ohud ja ahvatlused

Ekki siis tuleb tema sõnul teha jõupingutusi kindlustamiseks, et vaid tõelised sotsiaalsed ettevõtted saaksid heast mainest kasu. Mida kasumlikumaks ettevõtte muutuvad, seda raskem on tagada nende kaitset, püsivust ja mitte vaid enese huvide tegutsema hakkamist.

Big Issue fondi juht Nigel Kershaw loodab aga, et kümne aasta pärast sotsiaalseid ettevõtteid enam pole. Üllatav avaldus ühe vanema ja tuntuma Briti ettevõtte poolt? Mitte päris, sest sotsiaalsed ettevõtted on loodud muutma. “Kui me oleme siin ka kümne aasta pärast, ei ole me teinud piisavalt,” ütleb ta.

Valdkonna ajakirja toimetaja Tim Westi sõnul on tõeline väljakutse jõuda globaalsele turule ja niiõelda suurtootmiseni, jäädes siiski säästlikuks ja end ise ülal pidavaks. “See on ka defineerimise küsimus,” lisab ta. “Nii nagu me ei kutsu iga arvuteid kasutavat firmat IT-firmaks, võiks sotsiaalne ettevõtlus saada iseenesestmõistetavaks.”

Seetõttu ongi kolmanda sektori büroo koos sotsiaalse ettevõtluse koalitsiooniga pannud kokku omamoodi suursaadikute programmi, kus 35 kogenud ettevõtjat töötavad eeskujudena, inspireerides ja toetades uut sotsiaalset ettevõtjate põlvkonda.

VAATA LISA:

www.cabinetoffice.gov.uk/third_sector
www.socialenterprise.org.uk
www.socialinvestments.com

Mentorlusprogrammi esimene lend lõpusirgel

EASi algatatud ja Siseministeeriumi toetatud mentorlusprogrammi esimeses lennus on omavahel kogemusi vahetanud ja üksteiselt õppinud 15 mentorite ja mentide paari.

Mentorlus on koostöösuhe, kus kogenum pool ehk mentor annab vabatahtlikult oma teadmisi ja oskusi vähemkogenuma isikliku ja professionaalse arengu toetamiseks.

Katseprojekti osalejatele on pakutud mitmeid koolitusi ja kohtumisi, kuid tähtsaim on mentori ja mentii omavaheline koostöö. Programmis osalejad on mõistnud, et mentorlus toimib edukalt, kui suhte aktiivsem pool on mentii, kes oskab ja julgeb küsida.

“Mentorlusprogrammi suurim väärtus on, et algaja mittetulundusühendus saab nõu otse praktikult, kes on nõustatud sageli omal nahal juba järele proovinud,” ütles EAS juhataste liige Tarmo Leppoja (pildil). “Juba mitu aastat on EASi pakutavad mentorid olnud ülipopulaarsed alustavate ettevõtjate seas ja tänava otsustasime proovida sellist kogemuste vahetamise võimalust ka mittetulundusühendustega.

KAJA KAUR, EAS

KOMMENTAARE OSALEJATELT

Mentor Saima Mänd: See on mind kindlasti rikastanud, olen hakanud rohkem mõtlema selle üle, mida inimesed vajavad. Praktiliselt juhendades tulevad välja tegelikud mured ja see, et organisatsiooni heaks toimimiseks on vaja väga suurt teadmiste hulka ja pidevat enesetäiendamist.

Mentii Lilian Väster: Seda programmi on väga vaja. Olen saanud nii palju kindlustunnet ja tuge. Meie koolitused on olnud hästi positiivsed, oleme saanud rohkem vajalikku infot, ja kuulda, mida teised teevad. See on lausa seltside elamisõpetuse programm.

Aruannete avalikustamise seadus vastu võetud

4. juunil võttis Riigikogu vastu MTÜde seaduse muudatuse, millega muutub ettevõtjate ja kolmanda sektori suhtlus riigiga lihtsamaks ja kiiremaks.

Vabaühendustele on olulisim muutus see, et alates 2010. aastast ei esita MTÜ-d oma aastaaruandeid enam maksumetile, vaid registriosakondadele. See tähendab, et võrdselt teiste juriidiliste isikutega saavad ka MTÜde aruanded avalikkusele kättesaadavaks.

EMSL ja paljud teised ühendused on seda soovinud aastaid, sest nii muutub sektori tegevuse läbipaistvamaks ning

annab võimaluse mittetegutsevad organisatsioonid sundlõpetada. Ka loob see võimaluse võrrelda omavahel erinevaid organisatsioone, leidmaks üles neid, kelle toetamine enim tulemust annab.

Oluline on ka see, et alates 2010. aastast esitatakse majandusaasta aruandeid vaid elektrooniliselt. Justiitsministeeriumi asekancler Marko Aaviku sõnul muudab see aruannete avalikustamise kiiremaks ja töötlemise odavamaks, samuti vähendab nende esitajate vaeva.

EMSL

Talvel asutatud Kodanikuühiskonna Sihtkapitalile on ühenduste seas kõrged ootused. KÜSKi nõukogu esimees **TIIT RIISALO** kinnitab intervjuus **ALARI RAMMO**le aga, et ootustes tuleb jääda realistlikuks – raha pole palju ning tulemusi ei mõõda kindlasti ühe aastaga.

Kodaniku- ühiskonna Sihtkapital

alustab mõõdukalt

Foto: Stanislav Moškov

KÜSKist on loodetud palju raha ja kõigile, kuigi tegelikult on fookuseid vaid paar. Millist uut väärtust KÜSK Eesti kodanikuühiskonna arendamiseks siis loob?

Seda näitab tulevik, aga kui me suudame oma kolmest eesmärgist kaasa aidata mõne edenemisele, siis on juba hea küll.

Kohalikust tasandist alustades on meil päevakorras haldusreformi teema. Riigi institutsioonid on selle ammu ära teinud oma tegevuste efektiivsemaks muutmisel ning jäänud on vormiline haldusreform. Mulle tundub, et üks oluline takistus sellele on hirm, et kui kaob vallamaja, kaob ka identiteet. KÜSKi tegevus peaks olema kohalike ühenduste initsiatiivi ja koostöö edendamise kaudu identiteedi taastekitamine, et meil poleks hirmu elu väljasuuremise ees ja et kohalik kuuluvustunne poleks vallamajapõhine.

Teine eesmärk on üldine keskkonna parandamine. Pahatihti kipub jutt minema suuresõnaliselt ja ega sellest pääse – kodanikuühiskond meenub reeglina pidupäevadel, kuulates presidendi kõnesid; või kriisisituatsioonides, kui lugeda sõnavõtte, mis järgnesid aprillirahutustele. Igal pool jõutakse tõdemuseni, et ärkamisajast poleks kasvanud Eesti riiki ilma tugeva kodanikuühiskonnata ja loomulikult on see tunne inimestes endis, aga sellele on võimalik riigi poolt kaasa aidata.

KÜSKi roll on võtta siin väike osa initsiatiivist ja see materialiseerida – vaadates tõsiselt ja sisuliselt kehtivasse maksuseadusandluse, hasartmängumaksu nõukogu toimetamisse ning tulles välja võimalike initsiatiividega seadusandluse suunal.

Kuigi leitakse, et kodanikuühiskond peab iseeneslikult kujunema, on see tahes-tahtmata hierarhiline ja KÜSK võiks kaasa aidata sellele, et kusagil on inimesed, kuhu akumuleerub teadmine. Eba populaarne on öelda, et ehitame korralikud katusorganisatsioonid, aga toimivate katustega valdkondadel on igal pool suurem sõnaõigus ja seal jõuab rohkem infot üles ja ressursi alla. Teadmist on ju raske riigi juhtimises või planeerimises ära kasutada, kui see on "põllu peal".

Sellised mehhanismid ei teki üleöö ja tulemusi pole lihtne mõõta – see on nüri ja järjepidev töö. See on veidi filosoofiline nutulaul, aga jube väikse riigina, nagu me oleme, suudame välja vedada vaid üliefektiivsetena, et midagi kusagil ei dubleeritaks. Minus olev teadmine peab

jõudma liigse bürokraatia ja filtriteta kõigi teiste käsutusse ja siin võib kodanikuühiskonnast otseselt rahalist mõõdetavat kasu olla, kui kujundame sisulised koostöömehhanismid.

KÜSKi kolmas eesmärk on abstraktselt, aga seda võib illustreerida leierdatud näitega Teeme Ära, mis oli üldtunnustatud initsiatiiv ja mis eeldatavasti muutis midagi ka mõtteviis. Selle omamoodi päästik oli õnnelik kombinatsioon inimestest, kel tekkis idee ning teisalt leidus kompetentsi ja energiat, et see väga hästi realiseerida. Me ei tea veel toimetehhanismi, aga tahame, et niisugused ideed ei sureks selletõttu, et antud hetkel pole koos kriitilist ressursi või inimkollektiivi.

Tahaks, et ideed jookseks kuhugile laua peale ja kui tundub, et asjal on jumet, võiks need saada kerge süsti või arengutoetuse ideega jätkamiseks ja kui tundub, et on ka suures plaanis jumet, aitame leida tuge äri- ja riigisektorist. Sellised asjad võivad juhtuda muidugi ka KÜSKi abita ja see on suurepärane, aga on oht, et ei juhtu.

Kui ladusalt sihtasutuse käivitamine läks? Põhjalik kontseptsioon oli juba sügisel olemas, aga vaidlusi nõukogus ju jagus?

Ma ei ütleks, et väga põhimõttelisi oluks. Eks need küsimused ole igikestvad, eriti arvestades, et tegu on avaliku rahaga. Oluline on, kuhu tõmmata piir – kas olla ühes äärmuses hästi jäigalt kõiki ideid ja kulusid lõpuni kontrolliv või pigem äri-

maailma terminites riskialdis. Ma usun, et kompromiss on kusagil vahepeal ja mõttevahetustes sünnibki optimaalne lahendus ühe riigi poolt loodud sihtasutuse jaoks. Esimeste taotlusvoorude dokumendid on ju suhteliselt vabameelsed saanud.

KÜSKi põhirõhkudeks on ühenduste institutsionaalne arendamine ja uuenduslikud ideed. Milline nende omavaheline proportsioon olema saab?

Tänavune piirkondlik taotlusvoor oli 2,6 miljonit, üleriigiline tuli juunis 8,5 miljonit, oleme planeerinud umbes miljoni uuringuteks ning uuenduslike ideede jaoks on printsipis tänavu neli miljonit, mille võime anda ka taotlusvoorudele juurde. Eesmärk on diskussiooni tekitada, mitte igal juhul võitjaid leida – mida võiks veel teha, mis on ripakil?

Kui suureks võib KÜSKi enda aparaat kasvada?

Eks hoiame teda minimaalse võimaliku, aga kompetentside väljaarendamine sõltub sellest, kas ja milliseid rolle tuleb juurde avalike vahendite jagamisel nagu näiteks olid Norra ja Šveitsi rahad. Norra vabaühenduste fondi puhul läks juhendamaterjali kinnitamisest raha jaotamiseni pool aastat mõttetuid konkursse. Me hoiaksime hulga aega kokku, kui anname vahendid otse riigil olemas olevale usaldusväärsele sihtasutusele.

Esimene voor tõi 29 taotlust

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali piirkondliku tasandi mittetulundusühenduste koostöö arendamise äsja lõppenud konkursile esitati 29 taotlust kogumahas 9,3 miljonit krooni. Üheksa taotlust ei vastanud vooru tingimustele.

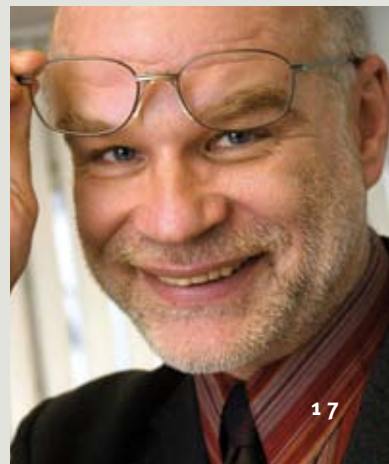
Sisulisele hindamisele saadetud 20 taotlust konkureerivad 5,2 miljoni krooni suurusele toetussummale perioodiks 2008-10. Projektide hindamine kestab juuli lõpuni.

Sihtkapitali juhataja Agu Laius (pildil) tõdes, et piirkonniti on ühenduste tegevussuutlikkus ja projektide väljatöötamise oskus väga erinev. Mitmeid tugevaid projekte esitati Pärnu- ja Tartumaalt, samas kui Põlva-, Rapla- ja Võrumaalt ning saartelt ei tulnud ühtegi taotlust.

Juunis kuulutati välja taotlusvoor üleriigilistele katusorganisatsioonidele ja võrgustikele.

KÜSK ootab kommentaare, arvamusi ja mõtteid oma tegevuse kohta kodulehel asuvas foorumis www.kysk.ee.

KÜSK

Valitsus on justkui mõista andnud, et kui KÜSK end juba esimese aastaga ei tõesta, võidakse see 20 miljonit jälle maha kraapida. Kas ja kuidas nii kiired tulemusel üldse võimalikud peaks olema?

Eks see oleks jälle õpetlik lugu, mis ühest initsiatiivist saab. Mind senimaani hämmastab suhtumine, kus kõik tunnistavad, et kodanikuühiskond on vältimatu, aga samal ajal tekib suhteliselt haritud inimeste küsimusi, et palju teil ikkagi raha vaja on, et see asi lõplikult valmis ehitada. Ma olen ka EASI nõukogu liige, mis jagab miljardide ja keegi ei küsi, millal ettevõtluskeskkond valmis on, et ettevõtjad ei peaks innovatsiooniks toetust nuruma.

Kummaline ja hirmutav on ka see, et KÜSK on riigi asutatud sihtasutus, mille vähemalt korra kuus koguneva nõukogu liikmed peaksid saama tasustatud. Siseminister otsustas aga töötasu mitte määrata, sest see olevat raha raiskamine. Keegi pole sinna nõukokku küll kandideerinud, et saada tuhatkond krooni kuus ja kui oleks palutud riigile raskel ajal sellest loobuda, poleks keegi öelnud "ei". Selles pole midagi traagilist, aga ministri eeldus, et kodanikuühiskonnaga tegelemine on raha raiskamine, on kummaline. Nõukogu roll on tegelikult ka suhteliselt väike ning juhataja ja tema meeskond on pädevad ning teevad tublit tööd, et KÜSKist saaks lühikese ajaga toimiv organisatsioon.

Iga-aastaste mõõdikute paikapanemine ja tagaajamine on minu arust nonsens – KÜSKi tegevustest võib kasu olla 15-20 aasta pärast ja siin tuleb kasutada tervet mõistust ning oma kogemust – kus on mõõdikud mõtestatud, kus tuleb leppi-

da teadmisega, et kulutatav raha on piisavalt väike ja äkki sellest on kasu. Mis "kasu" meil oli pasunakooridest ja pritsimeestesteltsidest, mille tagajärjel tekkis Eesti riik?!

Visandatud on ka KÜSKi pidev kasv ja äri-sektori kaasamine nii, et osa kapitalist on investeeritudki nagu Kulka või Arengufondil.

Pole mõtet iseenda varjust üle hüpata. Las esimesed programmid ja uuringud lähevad tööle, vaatame, mis juhtuma hakkab. Aasta lõpus ja uue alguses oleme valmis teema sisulise ettepaneku 2010. riigieelarvesse ja meil pole mõtet loomulikku kasvu sisse kirjutada piisava põhjendusega, kuhu ja milleks see läheb. Alla 20 miljoni muutub asutuse ülalpidamine aga juba mõttetuks.

Tegelikult käisid ju asjad vales järjekorras – enne ühenduste üldiste rahastamis-põhimõtete paikapanekut loodi KÜSK kiiresti ära.

Hetkel on teatud hulk uuringuid käimas – Praxis uurib ühenduste rahastamise mudelit laiemalt, tahame ise ühe käivitada ning nende põhjal võiks teha juba sisulisi plaane ja järeldusi, kuidas ühenduste rahastamise süsteemi üles ehitada ja mis roll võiks seal olla KÜSKil.

Kõik valdkonnaspetsiifiline peaks olema edasi vastavate ministeeriumide hallata, nemad teavad, keda on mõttekas toetada teenuste ostmise või arendustoetustega. Raha pole mõtet koondada ühte tsentraalsesse kehasse, kes peaks maailmast kõike teadma. KÜSKis võiks olla ühisosa edendamine.

Valmib kodanikuühenduste rahastamise kontseptsioon

Suve jooksul analüüsivad poliitikauuringute keskus Praxis ja Tallinna Ülikooli kodanikuühiskonna uurimis- ja arenduskeskus (KUAK) ministeeriumides seni kasutatud rahastamispraktikaid ja rahastamisotsuste tegemist, ühendustega sõlmitud lepinguid ja ühenduste esitatud aruandeid, samuti seniste rahastamisotsuste seotust erinevat arengukavade eesmärkidega.

Liites sellele varasemate uuringutega kogutud teadmised, pakutakse augusti lõpuks välja poliitikasoovitused, millist rahastuspraktikat millisel juhul kasutada, millistest praktikatest loobuda ning kuidas hinnata rahastamise mõju ja efektiivsust.

Nende soovitude põhjal koostatakse septembris-oktoobris ühtsete põhimõtete kontseptsioon (ehk kuidas peaks riik ühendusi rahastama) ja selle rakendusprogramm (ehk kuidas see kontseptsioon ellu viia). Lähemat infot on võimalik saada Siseministeeriumist kodanikuühiskonna küsimuste peaspetsialistilt Marion Bobkovilt.

EMSL

Hansapanga kui sotsiaalselt vastutustundliku ettevõtte tegevuse üheks oluliseks osaks on aastaid olnud ühiskondlik toetustegevus. Oleme toetanud erinevaid kultuuri-, hariduse ja sotsiaalprojekte ning olnud selliste ideede algatajaks nagu programm Tähed Särama, organisatsioonid Noored Kooli, Terve Eesti SA ja Terviserajad.

Üheks sotsiaalse vastutustunde väljundiks oli mullu ka kliendiprogramm Miljonisadu. Selle projekti raames andis Hansapank erinevate kodanikualgatuslike ja jätkusuutlike ideede toetuseks välja rohkem kui 1,7 miljonit krooni.

Lisaks hääleõigusele pangapoolse toetussumma jagamisel sai igaüks ka ise oma lemmikule annetada, millega toetas ligi 3500 Hansapanga klienti eri projekte ligi 250 000 krooniga. See oli meie jaoks suur rõõm – saime kinnitust, et meie kliendid soovisid anda üha rohkem ja rohkem.

Mõtestatud toetustegevus

2008. aasta algul kasvas Miljonisaju programmist välja idee luua Hansapanga internetipanga juurde püsiv keskkond, kus tugevad ja ühiskondlikult olulised probleemid lahendada püüdvad organisatsioonid saaksid olla esindatud aasta ringi.

Koostöös Heateo Sihtasutusega oleme jõudnud selgusele, et ühiskondliku tead-

Hansapanga internetipangas juunikuus avatud annetuskeskonnaga loob pank uue ja mugava võimaluse elujõuliste vabaühenduste toetamiseks, et kasvatada teadlikkust ühiskondlikest probleemidest ning vahendada annetusi nende lahendamiseks, kirjutab Hansapanga ühiskondliku vastutuse juht **MARIS OJAMURU**.

Hansapanga annetuskeskond

loob silla vajaduste ja võimaluste vahel

likkuse kasvatamine vabaühenduste eesmärkidest ja vajadustest on hädatarvilik. Seda võimalust nüüd pakumegi, et aasta läbi oleks üleval hinnatud ja usaldusväärsed algatused, kellele saaksid internetipanga kasutajad teha nii ühekordseid kui ka püsivaid annetusi.

Kokkuvõttes on annetuskeskonna loomisel kolm peamist põhjust: soov aidata kaasa ühiskonnas oluliste probleemide teadvustamisele; soov muuta inimeste hoiakuid ja käitumist, et annetamine ei seostuks üksnes jõulude ning suure rahakotiga, vaid oleks meie kõigi igapäevaelu loomulik osa; ning soov aidata kasumit mittetaotlevatel organisatsioonidel saavutada suuremat rahalist kindlust.

Panustada seal, kus abi kõige tõhusam

Ehk siis – meie suur soov on luua annetuskeskonnaga sild ühiskonnas tegutsevate organisatsioonide vajaduste ja nii Hansapanga kui ka kõikide annetajate poolt loodavate võimaluste vahele.

Hansapanga sotsiaalse vastutuse põhimõtted kannavad väga selgelt ideed panustada seal, kus meie abi on kõige tõhusam. Teisisõnu – lati ei olegi kõige suurem vajadus raha järele, mõnikord võib organisatsiooni aidata hoopis nõustamine näiteks teemal, kuidas oma organisatsiooni eesmärgipõhiselt juhtida, kuidas leida õige

fookus ja kuidas seada eesmäärke.

Näiteks toetuse vajadust oma organisatsiooni ja idee ühiskonnale tutvustamisel kinnitas Miljonisaju kliendiprogrammis ülimenukaks osutunud organisatsioon Vanurite Eneseabi ja Nõustamise Ühing, kes soovis suunata tähelepanu üksi lapse-lapsi kasvatavate vanavanemate probleemidele. Internetipanga kaudu jõudis info selle probleemi tõsidusest kümnete tuhandete inimesteni.

Hansapanga internetipanga leping on

enam kui 800 000 kliendil, neist rohkem kui 500 000 teevad seal regulaarselt makseid. Kui suudame panna igapäevaste arvelduste tegijad mõtlema sellele, kuidas oluliste probleemide lahendamisele kaasa aidata, siis oleme juba suure sammu edasi astunud.

Annetuskeskonnas nähtavate organisatsioonidega püüame ka ise võimalikult tihedat kontakti hoida ning leida erinevaid viise, kuidas Hansapank saaks aidata nende eesmäärke saavutada.

Esimene voor seljataga, teine tulekul

Maikuu lõppes esimene voor annetuskandideerimiseks. 27 taotlejast valiti välja 14 selge tegevusplaani ja eesmärgiga ühendust, kelle kohta saab lugeda www.hansa.ee/tuletoeta.

Annetuskeskonnas on esindatud organisatsioonid erinevatest eluvaldkondadest – lapsed ja noored, keskkonnakaitse, rahvatervis ja kultuur: Convictus Eesti, Dharma, Eesti Loomakaitse Selts, Eesti Kunsti Toetusfond, Eesti Pärimusmuusikakeskus, Eesti Seksuaaltervise Liit, Eestimaa Looduse Fond, Eesti Vähiliit, Kasside turvakodu, Maarja Küla, Pelgulinna Sünnitusmaja Toetusfond, SOS Lasteküla, Tartu Ülikooli Kliinikumi Lastefond ning Vanurite Eneseabi ja Nõustamise Ühing.

Annetuskeskonda võetakse organisatsioone juurde kaks korda aastas ning organisatsioon on seal nähtav aasta aega. Kandideerimiseks tuleb saata e-posti aadressile annetus@heategu.ee vajalikud dokumendid, mille loetelu leiab www.hansa.ee/tuletoeta (alajaotusest "Osalemine"). Samas on ka 22 küsimusest koosnev abitest, millega hinnata oma projekti sobivust.

Taas saavad vabaihendused annetuskeskonda pääsemiseks kandideerida sügisel.

Hindamiskomisjoni kuuluvad Hansapanga, Heateo Sihtasutuse, EMSLi ja EASI esindajad. Lisainfot saab Heateo Sihtasutusest telefonil 630 9636 või e-posti aadressil annetus@heategu.ee, samuti Hansapanga klienditelefonil 631 0310.

Vabaühenduste Fondi esimesed toetused

Vabaühenduste Fondi kaks esimest taotlusvoorutõid Avatud Eesti Fondi postkasti 266 ümbrikku, millesse mahtus 125 väiksemat ja 141 ambitsioonikamat kava vabaühenduste võimekuse, mõju ja rolli tugevdamiseks Eestis. Kuidas tunne on, muljetab programmi koordineerija **Maris Jõgeva**.

Tunne on hea, sest toetust said parimad projektid, mille tulemustest saab osa märksa suurem ring inimesi kui pelgalt toetuse saaja liikmeskond. Projektide raames võtab näiteks üks organisatsioon Eesti ühiskonnas jõulisema rolli kohtusüsteemi jälgijana, teine ühendus hakkab nõustama planeeringuprotsessides osalemist, kolmas püüab mõjutada tarbimisharjumusi, neljas arendab kohalikke e-teenuseid, jne.

Tegevustesse kaasatakse nii maa- kui linnakogukondi ja arendatakse kogukonnateenuseid. Toetussummade abil analüüsitakse vabaühenduste arenguvajadusi, luuakse kolmandasse sektorisse uusi töökohti, töötatakse välja mitmeid strateegilisi alusdokumente, laiendatakse tegevust või tegeletakse juhtimiskvaliteediga.

Projektipõhisuse karid

Kuid mida soovitada negatiivse vastuse saanud taotlejatele? Soovime, et Vabaühenduste Fond motiveeriks ühendusi mõtlema iseenda paigutusele kodanikuühiskonnas – miks on organisatsioon vajalik, kuidas saaks see olla oma tegevusvaldkonnas jõulisem, kuidas enam inimesi oma tegevustesse kaasata, kuidas kindlustada organisatsiooni järjepidev tegevus aastateks.

Taotluste analüüsimine paneb mõtlema, et projektipõhine tegevus on viinud olukorrani, kus vabaühenduse suundumused ning sihid on mõjutatud enam

olemasolevatest toetusvõimalustest kui eneseanalüüsist ja eesmärkidest.

Ühendused on harjunud, et rahastajad pigem välistavad igapäevaste tegevus- või arenduskulude katmise ja eelistavad ürituste läbiviimist, trükimaterjalide väljandmist ning teisi ühekordseid tegevusi, mis, tõsi küll, on samuti olulised.

Kui enamik rahastamisprogramme enese sisse vaatamist ja oma vajaduste kriitilist hindamist ei toeta, siis Vabaühenduste Fond annab võimaluse taotleda toetust just oma organisatsiooni tegevusvõimekuse tõstmiseks ja kodanikualgatusliku tegevuse keskkonna parandamiseks.

Esimene taotlusvoor näitas, et paljude ühenduste jaoks on organisatsiooni “mina” jäänud projektist-projektini ühiskonnas valupunktide leevendamiseks tagaplaanile ning oma arenguvajaduste sõnastamine osutub parajaks päheklaks.

Kuhu sa jõuda tahad?

Toetust küsides ongi taotleja esmaseks ülesandeks sõnastada eesmärk – kuhu tahab ta oma tegevusega jõuda – ning alles seejärel valida vahendid soovitu saavutamiseks.

Võimalusi ühenduse tugevdamiseks on mitmeid: juhtide koolitamine, teenuste arendamine, koostöövõrgustike moodustamine, uute püsivate töökohtade loomine, strateegiline planeerimine, nii liikmete, vabatahtlike kui avalikkuse tõhusam kaasamine, teadlikkuse parandamine jpm.

Laias laastus saab tegevused, millele esimeses voorus raha taotleti, jagada kaheks: organisatsiooni sisse suunatud tegevused, näiteks töökohtade loomine või liikmete kaasamine aruteludesse, ja väljapoole suunatud tegevused, näiteks avalikkuses olulise probleemi teadvustamine.

Aga erineva iseloomuga tegevusi on ühtse eesmärgi nimel võimalik ühendada ning esimeses taotlusvoorus olidki edukamad projektid, milles väljapoole suunatud tegevused olid oskuslikult seotud organisatsiooni jätkusuutlikkuse suurendamisega või strateegilised arendustegevused avalikkuse teavitamise või abistamisega.

Komistuskivi: vormistamine

Kui eesmärk ja tegevusplaan selged, peaks taotluse täitmine olema üsna lihtne. See vajab küll aega, kuid positiivne vastus kompenseerib selle. Taotluse koostamine ei nõua eriteadmisi ning keeruliste lauasete ja terminite kasutamine ei anna eeliseid. Pigem vastupidi, taotluse muudab edukaks eelkõige selgus ja arusaadavus – taotleja veendumus väljapakutud projektiidee sobivuses veenab ka hindajaid.

Teiseks on oluline taotluse kooskõla fondi eesmärkidega ning programmi nõuete järgimine. Esimese hindamisvooru tulemusena tuli saada tagasi kolmandik taotlustest: puudusid nõutud lisamaterjalid, eelarve koostamisel ei oldud

Vabauhenduste Fondi avamisele möödunud aasta novembris tulid koostöösidemeid looma kümned Eesti ja Norra kodanikuühendused.

arvestatud lubatud maksimummääradega investeringutele, üldkuludele või mitterahalisele panusele, kaasfinantseering ei olnud garanteeritud.

Võib kahelda, kas nõrk vorm on õiglane põhjus hea idee kõrvalejätmiseks, kuid kehvast vormist ei pruugi ka väga hea idee teostuda. Hindaja jaoks jääb õhku küsimus, kas hooletu taotleja on võimeline projekti hiljem vastavalt kirjapandule ka teostama. Eeltööle kuluv aeg on tark investering, mis muudab positiivse otsuse korral projekti elluviimise lihtsamaks.

Ära karda küsida vähe

Toetusskeem annab võimaluse taotleda kuni 100 000 krooni suurust väiketoetust või poole miljoni kroonini ulatuvat suurtoetust. Vabauhendused on alati seisnud võimalikult väikeste miinimummäärade eest, kuid esimene voor näitas märksa suuremat huvi suurte toetussummade vastu.

Nii väike- kui suurprojektide seas domineerisid maksimumsummale lähenevad taotlused. Mõni taotleja arvestas ehk võimalike kärbetega planeerides kulusid väikese varuga, teine proovis koondada töö ja vaeva ühte taotlusesse, kolmandad läksid teadlikult "täispangale".

On kindlasti projekte, mille läbiviimiseks on maksimumsumma taotlemine põhjendatud. Teisalt, projekti kunstlik "suureks kirjutamine" võib tunduda kaal, kuid tuua loodetud kasu asemel pi-

gem kahju – head ideed hakkab varjutama põhjendamatu kulukus.

Kokkuhoid ei ole kindlasti eesmärk omake, kuid säästlik ja läbimõeldud planeerimine annab märku, et tegemist on tõsiseltvõetava taotlejaga. Ka väikese summaga annab palju ning mõjuvat ära teha ning kui organisatsioonil ei ole "suurt pilti" arengueeldustest ning -lahendustest veel tekkinud, tasub ebamäärase pikaajalise plaani esitamise asemel alustada üksikute põhjendatud tegevustega nagu koolitamine, veebilehe arendamine või avalikud arutelud.

Treening viib sihile

Projektipõhise toetamise miinuseks on väljapakutud ideede ja nende esitamise omavaheline võistlemine. Aga igas vóorus on taotlusi, mis hoolimata olulisusest ja mõjusast väljapakutud lahendusest jäävad piiratud eelarve tõttu toetatavate projektide joone alla. Kui olete oma vajadustes kindel ja Vabauhenduste Fond on programm, mille eesmärgid teie püüdlustega ühtivad, tasub negatiivse vastuse korral taotlus uuesti läbi vaadata, seda täiendada ning projekt uuesti esitada. Projekti täiustamine on nagu sihipärane treening, mis muudab taotluse järgmiseks etapiks kindlasti edukamaks.

Aprillis lõppenud teises taotlusvoorus moodustasidki kolmandiku teistkordsed taotlused. Kokku jagatakse teises vóorus toetusteks 6,2 miljonit krooni, otsused tehakse teatavaks juuli alguses.

Vabauhenduste Fond

Norra, Islandi ja Liechtensteini rahastatav Vabauhenduste Fond on suunatud ühenduste tugevdamisele ja nende tegutsemisvõimekuse tõstmisele. Selleks on aastatel 2007-11 kasutada üle 33 miljoni krooni, 10% ulatuses rahastab fondi Eesti riik. Kokku toimub kuus taotlusvoor.

Vabauhenduste Fondi kolmanda taotlusvoor tähtaeg on 23. september 2008 ja neljas voor tuleb järgmise aasta jaanuarikuus.

Toetust saab taotleda:

- väikeprojektidele kestvusega kuni 12 kuud - toetussumma 20 000 - 100 000 krooni;
- suurprojektidele kestvusega kuni 24 kuud - toetussumma 100 000 - 500 000 krooni.

Fondil on kolm eelisvaldkonda: demokraatia ja kodanikuühiskonna areng, keskkond ja säästev areng ning sotsiaalne integratsioon ja kohalik areng. Toetust koordineerib Avatud Eesti Fond.

Lisateave, kriteeriumid, vormid ja näpunäited: www.oef.org.ee/norra

“Nägu nime juurde” on rubriik, kus tutvustame Eesti kodanikuühiskonna tegijaid, olgu siis kolmandas, äri- või avalikus sektoris. Seekordne kanglane kirjutab enda kohta ise.

Kaasamise perenaine Hille Hinsberg

Haridus- ja töötaust

Laulva revolutsiooni ajal õppisin Tartu Ülikoolis – nii olengi diplomeeritud inglise keele ja kirjanduse õpetaja. Õpetajana töötasin Pärnu majanduskolledžis, millest sai hiljem TÜ Pärnu kolledž. Olen tegeleenud ka turismialal, nii hotellis kui reisibüroos ning olnud täiskasvanute koolitaja. Integratsiooni Sihtasutuses projektijuhi ja kommunikatsioonijuhina töötades tutvusin paljude toredate eri rahvustest inimestega, mis andis mulle eluks väärtusliku kogemuse.

Kuidas sai sinust kaasamise eestvedaja?

Aprillis 2007 kutsuti mind Riigikantseleisse tööle, et tegeleda kaasamisega. Kaasamise hea tava koostamist eest vedanud Eleka Rugam-Rebane läks emapuhkusele ning otsis inimest, kes selle temaga jätkaks. Aasta jooksul olen süvenenud riigivõimu ja kodanikuühenduste koostöö küsimustesse. Kaasamine on seotud seaduste loomisega, poliitiliste otsuste kujundamisega, avaliku halduse ja kodanikuühiskonna tugevdamisega – see on üsna lai valdkond. Samas ei ole kaasamine mingi “asi iseeneses”, vaid normaalne käitumine riigiasjade ajamisel. Kui otsuseid tehakse ühiskonda ja erinevaid huviseid arvestades, siis ongi tegu kaasamisega.

Mida teevad kaasamiskoordinaatorid?

Kaasamiskoordinaatorid on ametis igas ministeeriumis. See on inimene, kes teab, mis on kaasamise põhimõtted ning annab kolleegidele nõu, kuidas neid igapäevatoos praktiliselt järgida. Kes need ini-

mesed on, saab vaadata veebilehelt www.osale.ee – sealsamas, kus toimub avalik arutelu oluliste seaduseelnõude ja strateegiatega üle.

Hetke olulisimad tööülesanded

Lõpetasin just ühe projektitaotluse, mille esitasime Euroopa Komisioonile koos Soome justiitsministeeriumiga. Loodetavasti võimaldab see Eestisse kutsuda kaasamise spetsialiste nii Soomest, Rootsist kui Suurbritanniast ning nõustada meie ametnikke ja vabaühendusi.

Äsja avasime osalusveebis uue keskkonna, kus kodanik saab valitsusele ideesid ja ettepanekuid saata ning nende toetuseks allkirju koguda. Selleks uuendasime senist TOMi ehk portaali Täna Otsustan Mina ja tööime need veebilehed kokku. Sellega saab e-riik tugeva täienduse, sest osalusveebis www.osale.ee on võimalik teha ettepanekuid mingi ühiskondlikult olulise asja kordategemiseks või rääkida kaasa valitsuse otsuste ja eelnõude suhtes.

Millega peale kaasamise veel tegeled?

Kasvatan kaht tütart ning tänu neile kasvan ise inimesena ning huvitun uutest põnevatest asjadest. Näiteks on nad väga keskkonnateadlikud ja lülitavad kodus lampe ja tehnikat välja, ning määravad, kas praht läheb “olmesse” või “pakkendisse”.

Kuna mind köidavad erinevad inimesed ja kultuurid, armastan võimalusel reisida. Kogun muljeid ja elamusi endasse nagu käsn. Külapidu Serbias, Tiibeti lumised mäed ja sinised järved, kuulus 8. tänav

kuuba linnajaos Miamis – nende meenutamine teeb igal ajal meele rõõmsaks.

Kirjutan ka viimase lehekülje veergu ajakirjas Kodu ja Aed. Jagan lugejaga oma tähelepanekuid igapäevaelu lihtsatest asjadest, mis, mulle tundub, ongi elus kõige tähtsamad.

Kas teadsid, et...

... osalusveebis www.osale.ee on nüüd üleval ministeeriumide kaasamise tööplaanid, millega tutvudes saab oma aega plaanida, et millal mingi küsimusega tegeleda tuleb.

... sama osalusveebi lehel “ideed” on juunist uus ja parem TOM, kus saab esitada valitsusele oma ideid ja üleskutseid, koguda tagasisidet ja allkirju

... Riigikantselei, e-riigi Akadeemia ja ELi koostöös valmib TOMist juuni lõpuks rahvusvaheline versioon TID+, mida saavad tasuta kasutada kõik huvilised. Loe lisa www.tidplus.net.

Sellel leheküljel pakume sissevaate teemadesse, mida on käsitletud EMSLi korraldatud koolitustel.

Miks hästi plaanitud kaasamine mõnikord rappa läheb?

Tulemusliku kaasamise eeldusteks on tegelik huvi partnerite osalemise vastu (mitte pelgalt formaalse kohustuse täitmine), partnerite vajaduste ja võimaluste tundmine ning kolmandaks oma vastutuse tajumine ja valmisolek teha rohkem kui sult hädapärast oodatakse.

Kaasamine pole võluvits, mille kasutamine kohe probleemid lahendaks. Teinegi kord võivad ametnikul olla head kavatsused, ent ometi jäävad tulemused napiks: tagasisidet ei tule või tuleb liiga hilja, see pole asjakohane või on nii ebamäärane, et sellega ei saa midagi peale hakata. Rahulolematud on ses olukorras mõlemad pooled.

Mõned võimalikud põhjused ühenduste vaatenurgast, mis sisukat osalemist pärivad:

1. Ebamääraselt püstitatud eesmärk: mida täpselt kaasatavalt oodatakse? Tavaliselt mõistavad ametnikud kaasamise eelnõu saatmist paljudele osapooltele ettepanekuga seda kommenteerida, kuid sellest võib ühendusel olla raske aru saada. Abiks tuleb, kui võtta vaevaks kaaskirjas täpsustada, miks pöörduatakse just selle organisatsiooni poole ja püstitada konkreetsed küsimused. Samuti tuleks ära märkida, kas soovitakse selle organisatsiooni ekspertarvamust või liikmete/sihtgruppide arvamuste koondamist.

2. Saadetakse materjalid (nii eelnõu kui ka seletuskiri) on sageli halvasti vormistatud: hirmutavalt pikad, keerulised, segased. Aitab lühike inim-, mitte kantselseikeelne kokkuvõte, miks see teema on oluline, mida eelnõuga saavutada tahetakse ja mis on selle võimalikud mõjud. Pea meeles, et ühendused on üldjuhul tugevamad praktikud kui teoreetikud.

Paremini suudavad nad anda infot olemasoleva olukorra (puuduste, vajaduste, võimalike lahenduste) kohta kui kommenteerida kellegi teise koostatud eelnõud. Kasuta partnerite teadmisi rohkem tööalgaasis (tee küsitlusi, kohtu, arutage alternatiive), siis suudavad nad ka hiljem paremini kaasa rääkida.

3. Ajastus. Osalemiseks tuleb anda piisavalt aega, eriti kui eeldad, et ühendus hakkab koguma oma liikmete või sihtgruppide arvamusi, mida on vähem kui kuuga väga raske teha. Erinevalt ministeeriumidest ei ole ühendustes tavaliselt inimesi, kes saaks ootamatult postkasti potsatanud eelnõuga kohe tööle hakata: nädalaks-kaheks on üldjuhul kõigil tegevused ette plaanitud. Kui tead, et tähtaajaga on kiire, aitab aega plaanida eelteate saatmine mõned nädalad ette (aga jälgi, et sa ise peaksid siis lubatust kinni). Pea meeles, et suvel puhkavad ka ühendused, mitte ainult sina.

4. Osalemisvõimalusi võib piirata ühenduste rahastamissüsteem – kui ühendus saab raha projektide tegemiseks, kulub sinna ka tema aeg ning eelnõude kommenteerimiseks ei pruugi seda jätta. Arutage läbi oma maja põhimõtted ühenduste rahastamiseks: kas olete teinud omalt poolt parima, et partneritel oleks jõudu teie eelnõudega tegelda?

5. Samuti vähendavad osalusindu eelnevad halvad kogemused, eriti kui ühendus ei ole saanud oma varasematele ettepanekutele tagasisidet. Olnud siin muuta ei saa, aga jälgi, et sa ise ei teeks oma käitumisega olukorda raskemaks järgmiste kaasajate jaoks. Küsi arvamusi ainult siis, kui sul on ka tegelikult huvi ja aega nendega tegeleda.

ELINA KIVINUKK

Kevadel korraldas EMSL koos Riigikantseleiga Siseministeeriumi toetusel viis kaasamiskoolitust kokku 112 ametnikule. Jätk sügisel.

Koolituste sisuks on kaasamise roll, läbi viimine, kommunikatsioon, tagasiside andmine, hindamine, meetodid, partnerite ootused ja võimalused jpm.

EMSLi pakutavate koolitustega saab tutvuda ja neid tellida www.ngo.ee/koolitus ja küsida lisa elina@ngo.ee.

Tallinna Ülikooli kodanikuühiskonna uurimis- ja arenduskeskus (KUAK) uuris kohalike omavalitsuste ja kodanikualgatuse koostöö hetkeseisu. Sõna kokkuvõtteks on doktorant **KERSTI KOLLOMIL**.

Omavalitsused

ei pea kodanikualgatuse edendamist oma ülesandeks

Uuringu jaoks intervjuerisime 39 inimest, kelleks olid kohalike omavalitsuste, kodanikuühenduste, maakondlike arenduskeskuste esindajad ning kohalikud ettevõtjad. Et jälgida toimunud arenguid ajas, kogusime andmeid samades piirkondades kui kolm aastat tagasi valminud uuringus.

Omavalitsuste osas selgus, et ametnikud ei seosta kodanikualgatuse edendamist endiselt oma ülesannetega. Peamist rolli nähakse ühendustele kaasfinantseeringute või tegevustoetuste pakkumises. Kodanikuühenduste kaasamist kohaliku elu arendamist puudutavate otsuste kujundamisse praktiliselt ei toimu.

Mõlemad pooled tõid välja koostöö sõltumise omavalitsuse ametniku või juhi isiklikust suhtumisest. Kui ametnikel on viimaste aastate jooksul paranenud teadmised nii oma piirkonnas tegutsevatest ühendustest kui ka muutunud positiivsemaks üldine suhtumine kodanikualgatusse, siis volikogud ning omavalitsusjuhid on sageli jäänud neist teemadest kõrvale, mis väljendub nende oluliselt üksikõiksemas suhtumises.

Uurimusest selgub ka, et linnas ja maal tegutsevad kodanikuühendused on muutunud veelgi erinevamateks. Seda nii tegevusloogika, eesmärkide, valdkondliku kuuluvuse, liikmete aktiveerimise kui ka rahastamisallikate leidmise võimaluste poolest.

Kui varasemad uurimustulemused näitasid, et Eesti ühendustest lõviosa olid väikesed, enesekesksed organisatsioonid,

mis ei tegutses avalikes huvides, siis viimase viie-kuue aasta jooksul on see oluliselt muutunud. Üha rohkem ollakse valmis ühiskonna edendamisel laiemalt kaasa lööma ning tegevuse sihtgrupid ei kattu enam kaugeltki oma liikmeskonna või lähimbrusega.

Kodanikualgatusliku tegevuse edenemise peamiste takistustena toovad ühenduste esindajad välja projektikeskse majandamise ning juhtide väsimise. Endiselt on võõras mõtteviis, et tegevuse rahastamiseks võiks seda taotleda koos mõne teise ühendusega. Pigem usaldatakse koostööpartneritena omavalitsusi, seda eriti küsimustes, mis puudutavad ühiste projektide ja rahataotluste ettevalmistamist.

Üha ettevõtlikumate kodanikuühenduste tekkimine esitab uusi väljakutseid ka maakondlike arenduskeskuste (MAK) nõustajate tööle. Koos kasvava vajadusega professionaalsema nõu järele peaks toimuma ka nõustamisteenuste spetsialiseerumine.

Siiani tulevad nõustajad neile esitatud väljakutsetega toime igauks omal viisil – peamiseks käitumisstrateegijaks on see, et pannakse ise paika prioriteedid. Nii jäävad aga mõned teemad ja valdkonnad kõrvale.

Kindlasti on MAKide loomine olnud suureks toeks ja abiks eelkõige maapiirkondade ja nooremate ühenduste tegevusele, ent vanemad ja kogenenumad, samuti linnade ühendused neis erilist kasutegurit ei näe.

Koostöösuhetd Eesti kodanikuühen-

duste ja ettevõtjate vahel on endiselt visad arenema. Kontaktide loomist takistavad mitmed väärarusaamad ühenduste olemusest ja tegutsemise põhimõtetest. Nii ei teadvusta ettevõtjad sageli ühenduste tegutsemist avalikes huvides ning peavad neid seetõttu omalaadseteks taunimist väärivateks varimajandusnähtusteks, mis kahjustavad nende tegutsemisvõimalusi.

Avaliku huvi esindamine ja teenimine vajaks ettevõtjate hulgas kindlasti senisest suuremat selgitustööd. Samas on aja jooksul siiski kasvanud nende äri sektori esindajate hulk, kel on tekkinud isiklik kokkupuude kodanikualgatusliku tegevusega.

Kokkuvõtvalt võikski uuringu peamiste järeldustena välja tuua kodanikualgatuse professionaliseerumise ja koostöövõimaluste kasvamine. Teisalt võib tõdeda, et osalusdemokraatia arengu seisukohast ei ole viimaste aastate jooksul märgatavat edasiminekut siiski toimunud.

Sisulise muutuseni, kus kodanikualgatuseks oleks võimalus kohalikul tasandil tehtavaid otsuseid mõjutada, ei ole üldiselt veel jõutud.

Erle Rikmann, Aigi Bremse, Sofia Joons, Kersti Kollom ja Mari Sepp "Kodanikualgatuse edendamise tugistruktuurid kohalikes omavalitsustes", Tallinna Ülikooli kodanikualgatuse uurimis- ja arenduskeskus 2008. Uurimuse raporti leiab www.ngo.ee/uuringud.

EMSL tunnustas aasta tegijaid

Aprilli lõpus andsid EMSL ning Riigikogu esimees Ene Ergma Toompea lossis juba 12. korda üle kodanikuühiskonna aasta tegijate auhindu.

Esitatud kandidaatide seast valis EMSL-i nõukogu vabaühendustest aasta tegijaks Uue Maaailma Seltsi, keda tõsteti esile uuendusliku ja särava tegutsemise eest kogukonnatunde ja rohelise elukeskkonna loomisel Tallinna kesklinnas.

Avaliku võimu esindajatest tunnustati tiitliga Suure-Jaani vallavalitsust mõtestatud ja hästi toimiva koostöö eest kohaliku omavalitsuse, ühenduste ja vallaelanike vahel.

Ärisektori aasta tegijaks valitud Hansapank on esimene organisatsioon, kes pälvis tiitli teistkordselt: 1998. aastal valiti nad aasta sponsoriks. Seekord tõsteti esile, et panga toetus ei piirdu enam kaugeltki rahastamisega, vaid et sellest sageli olulisem-

gi on nendepoolne abi oma spetsialistide vabatahtliku töö näol projektide nõustamisel. Ka paistab Hansapank silma julgusega tegeleda ühiskonnas oluliste, kuid keeruliste teemadega nagu HIV.

Aasta teoks sai koalitsiooni "Ettevõtted HIV vastu" moodustamine mullu novembris Terve Eesti Sihtasutuse eestvedamisel. Koalitsiooni löid Statoil, Eesti Ehitus, Hansapank, TNS Emor ja Hill&Knowlton.

Aasta missiooniinimeseks tunnustati professor Rein Einasto, kes on läbi aastate olnud aktiivne kodanikuühiskonna vaimuse kujundaja, päevasündmustesse sekkuja ning rohelise mõtteviisi kandja. Muu hulgas oli ta üks Tallinna Sakala keskuse kui Eesti paearhitektuuri ühe sümboli kaitsmise organiseerimine, mis tekitas elava diskussiooni kodanike õiguse teemal linnaruumi planeerimises osaleda. Kuigi hoone lammutati,

on see protsess aidanud kujundada arusaamu kodanike rollist kui aktiivselt ühiste küsimuste lahendamises osalemisest.

Auhindade üleandmisel pidas ettekande avalikest huvidest ratsionaalse valiku ja mänguteooriate taustal akadeemik ja kaitseminister Jaak Aaviksoo.

EMSL

Vasemal pildil: Aasta kodanikuühendus Uue Maaailma Selts võttis tiitli vastu lausa paarikümnekesi. Kui Erko Valk (esiplaanil) juba tänukirja käes hoidis, ootasid teised alles järjekorda, et Ene Ergmad ja Lagle Parekit kallistada.

Paremal pildil: Aasta missiooniinimeseks tunnustatud 73aastane professor Rein Einasto laenas oma tänukõnes Vana-Rooma filosoof Cicero sõnu: inimene on sündinud maailma teiste inimeste jaoks.

EMSLi nõukogus kuus uut liiget

EMSLi 16. mail toimunud üldkoosolek kiitis heaks mulluse majandusaasta aruande ja lähiaastate strateegilised suunad ning valis nõukogusse kuus uut liiget.

Uueks kolmeaastaseks perioodiks valiti nõukokku tagasi Avatud Eesti Fondi juhataja Mall Hellam, tema kõrval asuvad ametisse Setomaa ülemsootska Aare Hörn, endine õiguskantsler ja suvel Gruusia Vabariiki nõustav Allar Jõks (pildil), AS Hoolekandeteenused juhataja ning endine sotsiaalministeeriumi kantsler Maarja Mändmaa.

Samuti kuuluvad nüüd nõukokku ettevõtja ning üks "Teeme ära 2008" algataja-

test Rainer Nõlvak ja Eesti Üliõpilaskondade Liidu senine juhataja Eimar Veldre.

Nõukogu senisest koosseisust kestavad veel kaks aastat Barbi Pilvre, Daniel Vaariku, Lagle Pareki ja Kristina Männi volitused.

EMSLi strateegia aastatel 2008-11 keskendub kolmele tegevussuunale: kodanikualgatust soodustavate väärtuste edendamine ühiskonnas, nende väärtuste realiseerimist võimaldava tegevuskeskkonna kujundamine ning vabaühenduste ja nende partnerite oskuste tugevdamine nende võimaluste parimaks kasutamiseks.

Loe neist suundadest ja konkreetse-

matest eesmärkidest lähemalt www.ngo.ee/223 ning tutvu EMSLi mulluse aastaruandega www.ngo.ee/aruanded.

Naisted ratastel

EMSLi koolitusi korraldav **ELINA KIVINUKK** võttis maikuus kaasa kolm sõbrannat, pani jalga pikad püksid ning pedaalis kaks nädalat Lähis-Ida teedel rattaretkel “Follow the Women”.

Briti noorsootöötaja Detta Regani loodud “Follow the Women” on organisatsioon, mis ühendab umbes poolt tuhandet naist 40 riigist, kellele läheb korda vägivalda lõpetamine ja rahu saavutamine Lähis-Idas. Alates 2004. aastast toimuvad rattaretked toovad kokku sadu naisi üle maailma, kellega tänavu ühinesid esmakordselt neli rahvusvahelise noorsootöö ja kodanikuühiskonna arendamisega seotud eestlannat.

12 päeva kestnud retkel läbiti ratastel 339 kilomeetrit neljas riigis: Liibanonis, Süürias, Jordaania ja Palestiinas, täpsemalt Jordani jõe läänekaldal. Selle käigus külastati kohalikke külasid ja linnu, erinevaid kodanikuühendusi, koole, põgenikelaagreid ja kodusid.

Sageli, kui soovime mingile teemale tähelepanu pöörata, korraldame konverentsi või käivitame töörihma. Seetõttu tundus rattaretk idee eriti kütkestav: Lähis-Idas just palju rattaga ei sõideta, rääkimata sellest, et korraga oleks sadulas üle kaheksa naise. “Meile öeldi, et mehed hakkavad meid kividega pilduma,” meenutas Detta Regan reaktsioone, kui ta kunagi sellise mõttega välja tuli, ning ütleb, et see andis talle hoopis indu juurde. “Tahtsime näidata kohalikele naistele, et nad ei ole ükski, et me ei karda nendega

koos nende õiguste ja rahu eest seista.”

Viimane suurem sõda toimus piirkonnas 2006. aastal, aga väiksemat sorti rahutusi leiab aset pidevalt, üks neist algas Liibanonis ööl, mil me olime sealt äsja lahkunud. Telepilt äsjaläbitud kohtadest, mis nüüd püssimeeste valduses, ja uued hukkunute ning haavatute ei olnud julgustav, kuid süvendas kindlasti veendumust, et erinevaid algatusi Lähis-Ida rahuprotsessi toetuseks on hädasti vaja.

Teiseks oluliseks ülesandeks oli osalejate jaoks talletada nähtut ning jagada seda võimalikult laias ringis, lükkamaks ümber levinud stereotüüpe. Kuigi saime teada mitmest vägivaldajuhtumist, ei saa kindlasti öelda, nagu oleksid kõik araablased agressiivsed.

Kuigi peatähelepanu all olnud küsimus Iisraeli-Palestiina konflikti lõpetamisest just selgemaks ei läinud, siis aitas asjade kohapeal nägemine silmaringi avardada: kohtasime palju inimesi, kellel kõigil oli oma lugu rääkida, kas oma põgenikustaatuses, kodakondsuses, haridusvõimlustest või majanduslikust toimetulekust ja nüüdsest oskame Lähis-Ida konflikti isiklikumalt võtta.

Eestlaste elamustest saab osa veebipäevikus <http://naisedratastel.wordpress.com>

Vabaühenduste aasta suurim koolitus

EMSLi suvekool

12.-13. septembrini Läänemaal Roostal

Seekordseks teemaks on juhtimine – kuidas inimesi ja protsesse suunates rohkem saavutada ning kuidas endast ja teistest parim kätte saada. Lisaks loengutele, vestlusringidele ja töötubadele ohtralt võimalusi kontaktide loomiseks parimate asjatundjatega.

Lisainfo ja registreerimine www.ngo.ee/suvekool

EMSLi tiim otsib uusi inimesi!

Pakkuda on võimalus teha mõtestatud ja olulist tööd heade eesmärkide nimel koos pühendunud ja toredate inimestega ning saada selle eest raha.

Ühenduste arendustöö vedaja

Töö põhisisuks on aidata vabaühendustel tuvastada arenguvajadusi, mille lahendamine aitaks neil paremini oma eesmärgi saavutada, ning aidata leida partnereid äri-, avalikust ja kolmandast sektorist ning ülikoolidest, kellega koos neid vajadusi lahendada. Vaja läheb ettevõtjalikku suhtumist, juhtimiskogemust, häid suhtlemisoskusi ja kohusetundlikkust.

Ajakirja ja portaali toimetaja

Tööpõhisisuks on ajakirja Hea Kodanik, portaali www.ngo.ee ning EMSLi infokirjade toimetamine ja artiklite kirjutamine. Vaja läheb ladusat sulejooksu, silma ideede peale, väga head eesti ja inglise keele valdamist (kasuks tuleb vene keel) ning tähtaegade pidamise oskust.

Võta ühendust urmo@ngo.ee või telefonil 630 9630 ja räägime lähemalt!

Igaühel on oma lugu. Maarja oma on näiteks selline: “Mu elu on tänu ettevõtmistele Eestis ja välismaal muutunud mitmekesisemaks ning huvitavamaks. Tohutult palju annab juurde meeskonnatöö, mis on AIESECis iga tegevuse aluseks. Olen saanud praktilist juhtimiskogemust ja rakendada erialaseid teadmisi. Loomulikult ka suure hulga uusi tutvusi. Inimesed rikastavad elu.”

Heade muutuste eestvedaja AIESEC

KRISTIINA KRUUSE

Kokku on selliseid lugusid maailmas ligi miljon. Neid ühendab maailma suurim tudengiorganisatsioon AIESEC. “Me usume, et kõige tõhusam on ühiskonnas midagi korda saata ettevõtlike inimeste kaudu ja just selliste inimeste arendamiseks me töötamegi,” ütleb AIESEC Eesti president Marjam Väher.

Selleks on noortele loodud eriline arengukeskkond, mida nimetatakse AIESECi kogemuseks. “See on teekond, mille inimene AIESECis olles läbib,” ütleb ühenduse liige Maarja Nurm. “Selle teekonna osadeks on vastutuse võtmine, juhtimiskogemuse saamine, rahvusvahelised konverentsid, koolitused, elu- ja töökogemus välismaal.”

Üheks arenguteeks on projektid, mille käigus saavad noored praktilisi oskusi ja hulga kontakte nii Eestis kui ka välismaal. Projektiideed pakuvad välja oma liikmed lähtuvalt sellest, mis on ülikoolide, äri sektori, valitsusasutuste ja mittetulundussektori jaoks oluline.

Praegu teeb AIESEC projekte, mis toetavad praktikavahetust IT-sektoris, haridusvaldkonnas ja ekspordi alustada soovivates ettevõtetes. Näiteks pakutakse ettevõttele võimalust võtta tööle praktikant riigist, kuhu ekspordi plaanitakse.

Samuti annab AIESEC Eesti tudengitele võimalust käia välispraktikal ning viib läbi konverentse ja õppeüritusi, mis toetavad mitteformaalse hariduse ja innovatsiooniteadlikkuse arengut. Õppeprojektidest on tuntuim sari “Klapid eest”, kus ettevõtjad ja oma ala asjatundjad peavad tudengitele tasuta loenguid.

Ülemaailmne võrgustik

AIESECi õppekeskkonna üheks osaks on rahvusvahelised konverentsid, millest suurematele koguneb esindajad sajast riigist. Nii tekkiv kontaktivõrgustik ulatub maailma kõigisse piirkondadesse. Konverentsidel on kohal suur korporatsioonide tippjuhid, konsultandid ja koolitajad äri sektorist ning sotsiaalsed ettevõtjad, kes viivad läbi töotubasid ja kellega saab isiklikult vestelda.

“Seeläbi saad hea pildi oma võimalustest üleilmsel tööturul ning innovaatilisi ideid, mida Eestisse tagasi tuua või mida oma ettevõtte alustamiseks kasutada,” lisab mitmekümnel AIESECi konverentsil osalenud Marjam.

Oluline osa AIESECi kogemusest on ka teises riigis praktikandina töötamisel. “See on mõjusamaid kogemusi, mida AIESEC

noortele pakub,” lausub rumeenlane Alisa Logofatu, kes tuli aastaks tööle AIESEC Eesti juhatusse. Uute kultuuride tundma õppimine, tutvuste loomine ja erialaselt või ühiskondlikult väljakutsuva töö tegemine annavad tema sõnul väga intensiivse arengukogemuse.

Tänu AIESECi rahvusvahelisusele on praktikavõimaluste valik Alisa sõnul väga lai ja sobivat töökohta on võimalik valida saja riigi ja üle nelja tuhande ettevõtte või MTÜ seast: “Saab õpetada inglise keelt Ladina-Ameerikas, tegeleda HIV/AIDSi ennetusega Aafrikas, juhtida personaliosakonda DHLis, töötada Unileveri turundusmeeskonnas.” Vastavalt noore enda valikule kestab praktikavahetus 2-18 kuud.

Kristina Toms on üks neist AIESECi noortest, kes võttis vastu väljakutse elada ja töötada aasta aega Austraalias. “Isiklikult on see kogemus muutnud mind kindlasti avatumaks, aga ka uudishimulikumaks,” ütleb rahvusvahelistest suhetest huvituv Kristina, kes asub nüüd aastaks juhtima AIESEC Eesti tegevust. Kõik juhtivad kohad vahetuvadki AIESECis kord aastas, et anda võimalikult paljudele noortele juhtimis- ja arenguvõimalus.

Kui seni tegutses AIESEC Tallinnas, Tartus ja Pärnus, siis tänanu on organisatsioon laienemas ka Narva ning uutesse ülikoolidesse. Juba suvel toimub aga AIESECi praktikavahetusprojekt, mille kaudu on võimalik suvekuudeks minna Kesk- ja Ida-Euroopa riikidesse välispraktikale.

Organisatsiooni väärtust vaadeldakse tihti selle kaudu, mis oleks ühiskonnas teisiti, kui seda ühendust ei oleks. “Lühidalt: ühiskond jääks ilma hulgast sotsiaalselt vastutustundlikest, ettevõtlikest ja teistest kultuuridest teadlikest noortest,” sõnab Marjam.

Erinev ja eriline kogemus

AIESECi kogemus on iga liikme jaoks erinev ja eriline. “Minu jaoks tähendab AIESEC võimalust enesteotuseks ja inimesi, kellega mul on palju ühist ja suur sünergia,” ütleb kauaegne liige Aune Lillemets. “Siin tehtu on aidanud mul avastada, kes ma olen ja kui palju ma suudan korda saata ning ühiskonda mõjutada.”

AIESECis olles jõudis Aune ühtlasi ka oma praeguse töövaldkonna, noorte ettevõtlikkuse arendamise juurde.

Aune meeskonnakaaslane, peagi AIESECi turundusjuhi ametisse asuv Marko

Siller näeb aga, et oma 22 eluaasta juures on ta võrreldes eakaaslastega muutunud ambitsioonikamaks: “Tean, mida tahan ning oskan ja suudan selle nimel pingutada. Mul on paarikümne inimese juhtimise kogemus ühe aasta jooksul; olen töötanud rahvusvahelistes meeskondades ja minu suhetevõrgustik koosneb paljudest olulistest inimestest.”

AIESECi võrgustik koondab üleilmselt umbes miljon vilistlast, kelle hulgas on näiteks Martti Ahtisaari, Cavaco Silva, Aleksander Kwasniewski ja paljud teised tuntud ühiskonnategelased. Eestis on umbes 300 aktiivset vilistlast, kes töötavad kõigis tähtsamates äri sektori ja riigiasutustes, samuti mittetulundussektoris, panustades positiivseid muutusi juhtides jätkuvalt ühiskonna arengusse.

“AIESECist leidsin endale sõbrad kogu eluks, äripartnerid, keda saab usaldada, kontaktid, mille abil on kergem edasi liikuda ja maailmapildi, mida ei pea hängenema,” räägib vilistlane Andres Pärloja, kelle jaoks pole aktiivne suhtumine end ellu ja kõigesse ümbritsevasse lihtsalt sõnakõlks, vaid ta tööpoolsest elab seda mõtet. Praegu Koger & Partnerid tegevjuhina tegutsev Andres on ka vilistlasena AIESECiga aktiivselt seotuks jäänud.

Iga AIESECi liikme teekond on erinev ja eriline, kuid AIESECi kogemuse eesmärk on üks: arendada teotahelistest noortest tuleviku liidrid, kes oleksid sotsiaalselt vastutustundlikud, ettevõtlikud ja positiivsed eeskujud ühiskonnas.

AIESECi faktid:

- tegutseb ülemaailmselt aastast 1948, Eestis 1989. aastast
- esindatud 100 riigis ja 1100 ülikoolis
- 150 aktiivset liiget Eestis, 23 000 liiget ülemaailmselt
- 4500 noort osaleb igal aastal AIESECi praktikavahetuse programmis
- 350 rahvusvahelist konverentsi aastas
- üle maailma ligi miljon vilistlast
- olulisemad projektid on praktikavahetused, mis keskenduvad haridusele, IT-sektorile ja ekspordi alustavatele ettevõtetele. Õppeprojektidest on olulisemad konverents “Kõik on enda teha” ja õppesari “Klapid eest!”

Kevadel liitus EMSLiga seitse vabaühendust

EMSLil on hea meel tervitada oma ridades seitset selle kevade jooksul liitunud organisatsiooni. EMSLisse kuulub nüüd 96 mittetulundusühingut ja sihtasutust, meie infovõrgustikku aga ligi 2000 organisatsiooni. Kui oled huvitatud liitumisest, võta ühendust urmo@ngo.ee!

Noored Kooli I lennu liige Martin Ojala õpetab Tallinna Ühisgümnaasiumis inglise keelt.

SA Noored Kooli on haridusprogramm, mis toob võimekamaid noori erinevatelt elualadelt õpetajateks koolidesse, kus neid enim vajatakse. Kaheaastase töö jooksul mõjutavad need noored oma loomingulisuse, energia ja intelligentsiga õpilasi, samas aga arendavad ise oma liidriomadusi, tehes väljakutse- ja vastutusrikast tööd, mis tõstab ka õpetajatöö mainet ühiskonnas. Kahe aasta möödudes on programmis osalejatel vaba valik, kas jätkata õpetajana või suunduda mujale, kus neid kogemusi rakendada.

www.nooredkooli.ee

Terve Eesti Sihtasutus on sotsiaalne ettevõtte, kelle eesmärk on kujundada Eesti

Terve Eesti SA juhataja Mairi Jüriska

rahva tervisekäitumist. TESA põhiteemaks on HIVi ennetus, milleks on hädavajalik, et kõik teaksid HIVi kohta põhifakte ning oskaksid ja tahaksid end ja oma lähedasi nakatumise eest kaitsta. Selle teadlikkuse levitamiseks korraldab TESA koolitusi töökohtades ning lõi eelmise aasta lõpus koos viie tuntud ettevõttega koalitsiooni HIV/AIDSi vastu.

www.terve-eesti.ee

Eesti Lugemisühing on seekordsetest liitujatest vanim, asutatud juba 1992, eesmärgiga suurendada laste, noorte ja täiskasvanute keelelist pädevust, seda läbi lugemisoskuste, -huvi ja -vilumuse arendamise. Selleks on lugemisühingul käimas projektid nagu "Kool, kus lugemine loeb", "Lugemispesa", "Lugeda on mõnus", korraldatud on lugemismängude konkursse jne.

www.lugemisyhing.ee

Pensionäride Ühenduste Liit tekkis kahe senise pensionäride katusorganisatsiooni liitumisel eelmisel aastal. Tegevuse eesmärgiks on oma liikmete ja toetajaskon-

na ühendamise eakate inimeste sotsiaalse turvalisuse tagamiseks, nende õiguste kaitseks ning seltsitegevuse ja abivajavate vanurite hoolekande edendamiseks. Kõigis maakondades ja suuremates linnades asuvate harukondlike organisatsioonide kaudu on toodud aktiivsesse ellu 30000 pensionäri.

www.eakad.ee

Eesti Hobumajanduse Edendamise MTÜ

tegeleb seadusandluse ja muuga, mis mõjutab hobuste kasvatamist, hobusporti, aretustööd, laste- ja noorsootööd hobusportis jne.

SOS Lasteküla Eesti Ühing pakub oma allüksuste kaudu asenduskodu teenust vanemliku hoolitsuseta lastele ning töötab riskiperedega, lahendamaks probleeme, mille tulemusena lapsed lastekodudesse satuvad. Nad on laste hoolekande perepõhise mudeli maaletoojateks Eestis, mis möödunud aastast on ka tunnustatud riigi poolt kui hooldusvorm, millele lähivad üle kõik riiklikud lastekodud.

www.sos-lastekyla.ee

Lasteküla noorim elanik hiljutisel kohtumisel Nõmme Kalju jalgpalluritega

MTÜ Korruptsioonivaba Eesti on rahvusvahelise organisatsiooni Transparency International Eesti osakond, mis tegutseb ühiskonna läbipaistvuse nimel, tõstes Eesti elanike korruptsiooniteadlikkust ja võideldes nii äri- kui ka poliitilise korruptsiooni vastu.

www.transparency.ee

Ligi kolmveerand tundi kestnud aafrikapärase tantsu õpetus maailmapäeval. Pildilt puudub kahjuks tore neeger trummidega.

Foto: Alari Ramm

Paet: arenguabi suurust ei kärbita

Juuni alguses Tallinnas Tammsaare parkis peetud iga-aastasel maailmapäeval kinnitas välisminister Urmas Paet, et säästueelarve ja majanduskasvu pidurdumine ei vähenda Eesti antava arenguabi suurust. Hiljutise küsitluse põhjal toetab vaesemate riikide abistamist 76% Eesti elanikest.

Et tõsta Eesti inimeste teadlikkust ja huvi arengukoostöö vastu, pakkus Arengukoostöö Ümarlaud parki tulnuile koostöös välisministeeriumi ja Tallinna Noorsootöö Keskusega võimalust tutvuda humanitaarabiga tegelejatega, vaadata filme ja kuulata kontserte Tansaania, Kongo, Brasiilia, Niigeriala ja USA päritolu esinejatelt.

Praegu on Eesti arengukoostöö prioriteetideks Gruusia, Moldova, Ukraina ja Afganistan. Urmas Paet kinnitas Eesti Rahvusringhäälingule, et Eesti tahab saavutada aastaks 2011 eesmärgi, et 0,17% rahvuslikust koguproduktist suunatakse arengukoostöösse ja humanitaarabisse.

Sel aastal on välisministeeriumi arengukoostöö eelarve 60 miljonit krooni, mis on neli korda suurem kui kaks aastat ta-

gasi. Välisminister tõdes, et eelarvekasvu raugemine ei luba summal küll praegu nii kiirelt kasvada, kuid kinnitas, et vaatamata kokkuhoiupoliitikale ei vähene arengukoostöö ja humanitaarabi tase ka tuleval aastal.

TNS Emori mai alguses esitletud uuringust selgus, et elanikkonna toetus vaesemate riikide abistamisele on võrreldes 2005. aastaga kasvanud 65%-lt 76%-ni. Huvitatus globaalsetest teemadest on kasvanud 57%-lt 67%-le.

Uue teemana nimetati arengukoostöö märksõnana keskkonda ja sellega seonduvat, nagu keskkonna- ning energiaprobleemid, keskkonnakaitse jmt.

Kõigest kuus protsenti vastanutest leidis, et Eesti peaks vähendama arengukoostöös minevaid summasid.

Ka selgus uuringust, et vaid 40% vastanutest on teadlik õiglase kaubanduse mõistest. Põhjalikumalt saab uuringu tulemustega tutvuda www.vm.ee/est/kat_425.

EMSL

Sinu uudist pole siin? Oled sa meile sellest üldse teada andnud? EMSL ootab oma liikmete uudiseid ajakirjas, portaalis ja e-uudiskirjades levitamiseks aadressil info@ngo.ee.

Noored Kooli alustab teise lennuga

Noored Kooli valis 115 kandidaadi seast välja 13 osalejat programmi teise lennu. Väljavalitute seas on nii Eesti kui välismaa ülikoolide haridusega noori. Ettevalmistuskoolitus algab juulis ning õpetajatena astuvad nad klassi ette septembris 2008. Iga osaleja koolitusse investeeritakse kahe aasta jooksul ligi 150 000 krooni. Noored Kooli kolmandasse lennu saab kandideerida alates oktoobrist.

HIV-koalitsioon laieneb

Maikuus mail kirjutasid koalitsiooni "Ettevõtted HIVi vastu" liitumislepingule alla Coca-Cola Balti Joogid ja reklaamifirma TBWA. Koalitsiooni loomise eesmärgiks on kaasata HIVi ennetusse Eesti ettevõtted, et ära hoida HIVi ulatuslik levik. Koalitsiooni asutasid 2007. aasta novembris Terve Eesti SA, Hansapank, Eesti Ehitus, Statoil, TNS Emor ja Hill & Knowlton.

Tantsides ümber Eesti

Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts teeb augustis nädalaga lakkamatult tantsides Eestile tiiru peale. Tantsukett algab ja lõpeb Tallinnas Raekoja platsil, vahepeal läbitakse aga ööl ja päeval tantsides 1000 kilomeetrit Eesti teid. Üks 6-8 paariga tantsurühm läbib 4-7 kilomeetrit ja annab siis "vahetuse" üle järgmisele rühmale. Nõnda tähistatakse seltsi 20. ja Eesti Vabariigi 90. juubelit.

YFU Eesti sai 15

Õpilasvahetuse organisatsioon YFU Eesti tähistas maikuus oma 15. sünnipäeva.

Selle aja jooksul on vahetusaasta välismaal veetnud ligi 800 gümnaasiumiõpilast, Eestis on vabatahtlike vahetusperede abiga võõrustanud sadat välisõpilast. YFU Eesti on teinud koostööd 35 erineva riigiga üle maailma. Iga aastaga lisandub uusi sihtpunkte, suurenenud on huvi Ida-Euroopa ja endiste NSVL riikide vastu. Kaugemad ja eksootilisemad riigid, kus vahetusaastal käidud, on olnud Uus-Meremaa, Hiina, Brasiilia, Columbia, Ghana, Lõuna-Aafrika Vabariik ja India.

Lugesid head raamatut? Leidsid põneva lehe Internetis? Osalesid kasulikul üritusel? Nägid mõtteid tekitanud filmi või etendust? Kui need seonduvad kodanikuühiskonna teemadega, ära hoida huvitavaid leide vaid enda teada, vaid jaga teistega, et neilgi võiks nendest kasu olla. Ootame kaastöid aadressil heakodanik@ngo.ee.

Kuidas tegutsevad tõeliselt mõjukad kodanikuühendused?

David Bornsteini nüüd juba paar aastat ka eestikeelsena kättesaadav “Kuidas muuta maailma?”, mille The New York Times nimetas “sotsiaalse ettevõtluse piibliksi”, kirjeldab kümmet vaimustavat inimest, kes oma uuenduslike ideede ja energiaga nende elluviimiseks on maailma tuhandete inimeste jaoks paremaks paigaks muutnud. Leslie Crutchfieldi ja Heather McLeod Granti “Forces for good” astub siit sammu edasi, analüüsides tosinat USA mõjukamat vabaühendust.

Autoreid huvitavad praktikad, mis neid eri valdkondades tegutsevaid organisatsioone ühendavad – ehk siis see, mis muudab ühed organisatsioonid teistest mõjukamaks, ühiskonda muutvamaks.

Lugedes seda raamatut organisatsiooni juhina, oli see mu jaoks täis vastuseid küsimustele, millega ei puutu tõenäoliselt kokku ainult EMSL, vaid kõik kodanikuühendused, kes oma tööd hästi teha tahavad.

Üks neist on küsimus oma tegevuste prioriteetimisest. Näiteks EMSL tegeleb nii eestkostete (kolmandat sektorit puudutavate poliitikate kujundamise) kui ka teenuste osutamisega (koolitused, nõustamine, info levitamine). Üks loogika ütleks, et kui pühenduda neist ainult ühele ja sellegi sees ehk kitsamale alateemale, võiksimme vast

hoopis tulemuslikumad olla.

“Forces for good” näited (kellest Eestis on tuntumad vast meie Noored Kooli originaal Teach for America, ning üleilmselt kuulsad Habitat for Humanity ja YouthBuild) jällegi veenavad, et mõju saavutamiseks on vaja teha mõlemat. Teenuste osutamine aitab püsida kontaktis rohujuuretasandiga, saada adekvaatset infot olukorrast ja vajadustest ning konkreetseid probleeme lahendada. Eestkostete on jällegi vajalik süsteemsete muutuste saavutamiseks. Üks ilma teiseta jääks poolikuks.

Teine suur küsimus on seotud tasakaalu leidmisega oma organisatsiooni tugevdamise ja teiste võimustamise vahel. Kas selleks, et EMSL oleks tõhusam, peaksime näiteks suurendama eelarvet, pingutama oma tuntuse suurendamiseks, värbama parimaid saadaolevaid inimesi – või toimiks selline tugevdamine kellegi teise arvelt?

“Forces for good” näitab, et need tegevused ei ole mõjukaimade ühenduste prioriteediks. “See raamat ei ole Ameerika paremini juhitud või kõige tuntumatest ühendustest,” ütlevad autorid. “Mõned neist on erakordselt hästi juhitud, aga teiste jaoks on “plaan” kõigest viietäheline sõna. Meie uuritud mõjukaimad ühendused rahuldavad “piisavalt hea” organisatsiooni ülesehitamisega ning keskenduvad siis sellele, et saavutada ulatuslikke süsteemseid muutusi.”

Raamatu keskne sõnum on, et mõjukaimad ühendused töö-

tavad koos teistega ja teiste kaudu, mis aitab saavutada palju suuremaid tulemusi kui kellelgi üksikult võimalik oleks. Archimedes on muu hulgas ajalukku läinud lausega “andke mulle piisavalt pikk kang ja toetuspunkt, ning ma nihutan maailma paigast” – ja täpselt seda võtet kasutavad ka need ühendused.

Selleks “kangiks” on avaliku võimu institutsioonid ja ettevõtted (näiteks sobib Terve Eesti Sihtasutus, kes muutis HIVi ennetuse eestvedajateks mitmed meie edukamad firmad, mis võimaldab saavutada märksa enam kui üks ühendus suudaks) ning teiste samade eesmärkide nimel tegutsevate ühenduste võimustamine. Sellele panevad need organisatsioonid märksa enam rõhku kui enda tugevdamisele.

Kuus mõjukamate ühenduste edu too- nud praktikad: teenuste ja eestkostete ühendamine, ärisektori kaasamine, sõnumilevitajate innustamine, ühenduste võrgustike loomine, kohandamine ning juhtimise jagamine. Kuigi tegu on ainult USA-kesksete näidetega, on need igati kasutatavad ka Eestis. Minule oli see raamat väga värskendav ja innustav, usun, et oleks ka teistele.

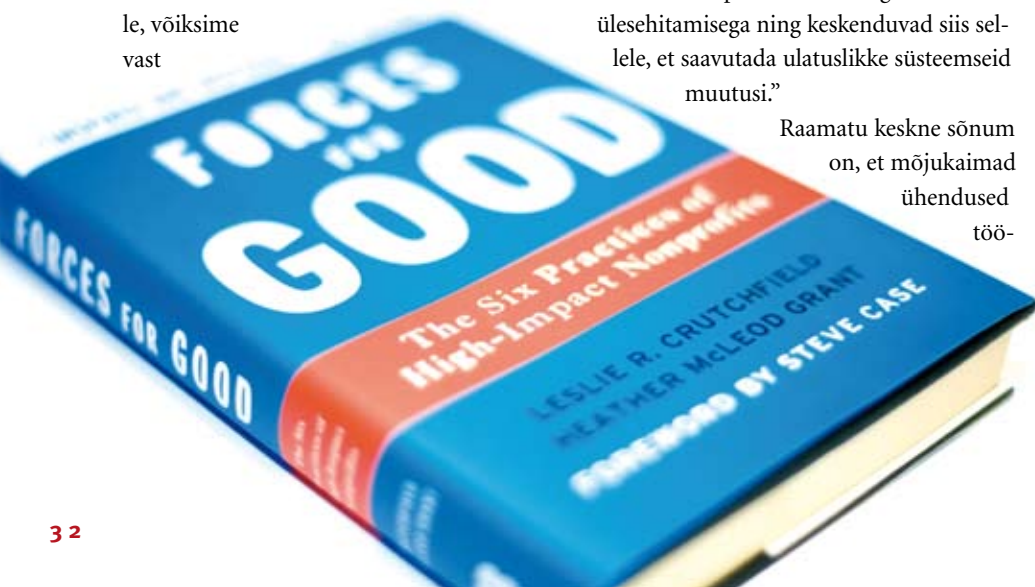
URMO KÜBAR

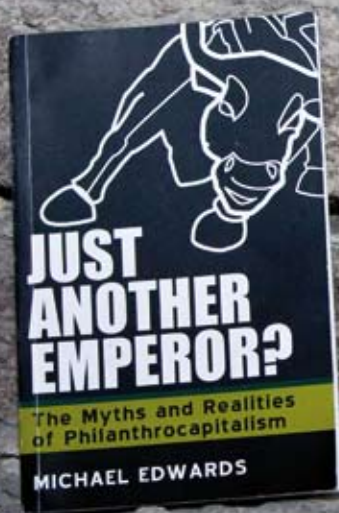
Leslie R. Crutchfield, Heather McLeod Grant
“Forces for good. The six practices of high-impact nonprofits.” Jossey-Bass, 2008

Uusi trükiseid eesti keeles:

Robert Putnam “Üks keeglisalis” – autori tippteoseid sotsiaalse kapitali vajalikkusest; ja selle allakäigust USAs.

Jaan Aps “Kuidas teha head hästi?” – praktiline ja illustreeritud käsiraamat ühenduste tulemuslikkuse mõõtmisest.

Filantrokapitalismi antitees

Lääne loogikaruumis oli vaid aja küsimus, mil sotsiaalse ettevõtluse käsitlustele pidi ilmuma ka antitees, eitus. Brošüüri "Järjekordne keiser? Filantrokapitalismi müüdid ja reaalsus" on USA maineka Ford Foundationi programmidirektor (küll rõhutades, et tegu on ta isiklike seisukohtadega) ja mitmete raamatute autor Michael Edwards selle nüüd ära teinud ning sillutab nõnda loodetavasti teed sünteesiks.

Matthew Bishopi poolt filantrokapitalismiks ristitud lähene mine koondab nii sotsiaalse ettevõtluse, strateegilise filantroopia kui ka ettevõtete ühiskondliku vastutuse. Hinnates teemat ümbristavat "mulli" suuremaks kui käputäie korduvate näide te tegelikke saavutusi, ning pidades seniseid kajastusi valdavalt usukuulutajalikuks, näib Edwards tahtvat olla see, kes katkestab harda imetluse hüüdega "keiser on alasti!"

"Järjekordses keisris?" on kaks pealiini: filantrokapitalisti de eneseimetluse ning teiseks äri sektori kriitika. Veenvam tundub autor esimeses. Tõepoolest, see, mida filantrokapitalistid kuulutavad – innovaatus, strateegilisus, efektiivsus, mõjude hindamine, uute ressursside kaasamine jne –, ei ole küll eraldusjoon vanameelsete ja uuenduslike, vaid pigem lihtsalt heade ja kesiste ühenduste vahel, ning on seda alati olnud.

Seevastu kritiseerides, et äri sektor on huvitatud üksnes rahast ja omakasust ning seetõttu kodanikuühiskonna seisukohalt probleem, mitte lahendus, käitub Edwards ise usukuulutaja, mitte analüüsijana. Valides vaid oma sõnumit kinnitavaid näiteid, ignoreerib ta fakti, et äri sektoriski on paremaid ja halvemaid praktikaid, ning küsimus on selles, kuidas esimeste levikule kaasa aidata.

Ent kui ka mitte nõustuda Edwardsi arvamusega, et äri sektoriga koostööd tegevad ühendused minetavad sõltumatuse ja valvekoera rolli, on igal juhul kasulik mõtiskleda toodud näide te üle, kuidas ettevõtlussuuna arendamisele keskendunud ühendused on teinud kompromisse sotsiaalse missiooniga.

URMO KÜBAR

Michael Edwards "Just another emperor? The myths and realities of philanthrocapitalism"; Demos: A Network for Ideas & Action, The Young Foundation (2008). Tasuta www.justanotheremperor.org.

Sotsiaalse ettevõtja õpetlik enesevaatlus

Kui 21aastane USA Princetoni ülikooli lõpetaja Wendy Kopp oma esimest töökohta otsis, seadis ta paar kriteeriumit: töö peab olema tähendusrikas ning andma vastutust vähemalt sel määral, millega ta oli harjunud tudengiorganisatsioonides. Samuti oli tal visioon, mida ta soovis näha realiseerumas.

Raamatus "Ühel päeval saavad kõik lapsed..." analüüsib Kopp, kuhu ja kuidas on ootused teda läbi tosina aasta juhtinud – luues ja arendades organisatsiooni Teach For America (TfA), mis on andnud enam kui 17 000 USA parimate ülikoolide lõpetajale õpetajakogemuse ning suurendanud miljonite raske taustaga õpilaste võimalusi pürgida kõrghariduse poole.

Vaatamata riikide, mastaapide ja traditsioonide erinevusele, on meil palju õppida Koppi täpselt ja avameelselt kirjeldatavatest kogemustest. Erilise tähelepanuga analüüsib ta, kuidas ületati enamikule ühendustele tuttavaid väljakutseid, mis oleks peaaegu maksnud ka TfA elu: näiteks alustava organisatsiooni vead (paari aasta jooksul kestsid iganädalased strateegiarutelud tihti kella kolmeni öösel, ning Kopp lõppvastutajana sai hooti magamist lubada vaid igal teisel ööl), pidev rahapuu dus jms. Või keerukad aastad, mil haridusprobleemide tõhusa maks lahendamiseks kutsuti ellu täiendavaid ettevõtjasi, mis nõudsid oma aega ja tähelepanu. Koppi tähelepanelikkus ning analüüsi- ja õppimisvõime olid need, mis TfA ikka ja jälle vee peale töid ning aitasid jõuda jätkusuutliku plaanini.

Kolm põhilist õppetundi: esiteks missiooni jõud ja meeskonna usk sellesse. Tähtis on fookuse säilitamine ja oskus öelda vajalikul hetkel "ei" nii teiste kui enda ideedele.

Teiseks: programmi arendamine ja rahastuse leidmine peavad olema tasakaalus. Kolmandaks: ainus viis missioon ellu viia on läbi efektiivse organisatsiooni ehitamise ja tõhusa juhi.

TfA on üks edukamaid haridusvaldkonna organisatsioone USAs, mille eeskujul on tekkinud sarnaseid ka mujal, muuhulgas meie Noored Kooli.

TRIIN NOORKÕIV

Wendy Kopp "One day, all children...: The unlikely triumph of Teach For America and what I learned along the way" PublicAffairs; New Ed edition (2003)

“Roheliseks kasvamine” on rubriik, mis tutvustab ökoloogiliselt vastutustundlike inimeste maailmavaadet

Moekunstnik Reet Aus

Millal tabasid end esmakordselt mõttelt, et olen vist “roheline”?

Ma arvan, et olen “roheline” olnud kogu elu. Mu skulptorist vanaisa on selles osas olnud suureks teenäitajaks, tema majapidamises leidis iga asi uue rakenduse. Kui mõnda vana kaltsu tõesti enam mujal vaja ei olnud, sai sellest skulptuuri sisu. Selline “leiutamine” on mulle alati meeldinud, ainult nüüd nimetatakse seda disainimiseks.

Mis sinu jaoks üldse on “roheline” mõtleviis?

See on teadlikkus sellest, mida sa tegelikult vajad ning vastavalt selle teadmise järgi elamine. Väga lihtne.

Mida pead hetkel kõige suuremaks takistuseks ökoloogiliselt vastutustundliku eluviisi levikus?

Suurimaks takistuseks on kapitalistliku ühiskonna põhimõte – “palju, odavalt ja kiiresti” on tekitanud ebaadekvaatse arusaama sellest, kes me tegelikult oleme ja mida inimestena vajame.

Kuhu tõmbaksid piiri mõistliku ja tervisliku ning hüsteerilise ökoelu vahel?

Lihtne elu ongi öko. Selline eluviis tundub lihtsalt praeguses tarbijakeskses ühiskonnas äärmuslikuna. Ma arvan, et sellist

asja nagu hüsteeriline ökoelu ei ole olemas. Kui inimene hakkab tegema keskkonnasõbralikke valikuid, siis on ta üldjuhul mõistnud põhjuseid ja teeb need valikud teadlikult. Kui need valikud on tehtud kellegi eeskujul, on need igal juhul head ja tervislikud. See on õige “trend”, mida järgida.

(Näpu)näiteid lihtsatest lahendustest koduses majapidamises?

Hoidu riidest sildiga “Made in China/India/Bangladesh” jne. Eelista alati orgaanilisest materjalist riideesemeid ja taaskasutust. Sõida trammi, mitte džii biga. Osta Eestis valmistatud tooteid. Söö mahetoiu. Ära tee ostmisest meelelahutust, see läheb tulevikus kalliks maksma. Joo kraanivett, selmet tarbida lugematul hulgal plastikpudeleid.

Ära viska asju lihtsalt minema, vaata enne, äkki saad seda teistmoodi kasutada või edasi kinkida. Tea, et lihatööstus on enim keskkonda reostav – hakka taime-toitlaseks. Ömble endale poes käimiseks ilus riidest kott, mis mahub su käekotti. Mõtle enne ostu sooritamist – kas mul on seda asja tõesti vaja? Avastad üllatusega, kui vähe sa tegelikult vajad. Ja loomulikult sorteeri prügi!

KADI MARIA VOOGLAID

Fotod: Madis Palm

Re Use

Reet Ausi moeloomingu motoks on "Aus mood ausale inimesele". Kolleksioon Re Use sündis alternatiiviks masstootmisele, et väärtustada keskkonnasõbralikku rõivastust. Eesmärgiks on mitte luua vajadust, vaid luua vastavalt vajadusele. Olulisteks märksõnadeks on keskkonnasõbralikkus, lookaalsus, ökonoomsus ja disaini väärtustamine. Kõik Re Use rõivad on valmistatud käsitsi, taaskasutatud materjalidest, õiglase hinna eest ja Eestis.

Teeme ära!

Foto: Tõnis Valing

Foto: Tõnis Valing

Foto: Allan Randmaa

Foto: Jaak Kadak